

Załącznik Nr 1
do Uchwały Rady Miasta Świdwin
Nr IV/14/15 z dnia 10 lutego 2015 roku

**STRATEGIA ROZWOJU
MIASTA ŚWIDWIN
NA LATA 2015-2020**

ŚWIDWIN, 2015

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU MIASTA ŚWIDWIN	5
1. Ogólna charakterystyka.....	5
1.1. Położenie miasta Świdwin	5
1.2. Wielkość miasta	6
1.3. Charakter miasta.....	6
1.4. Rys historyczny	7
2. Zasoby miasta.....	12
2.1. Ludność	12
2.2. Rynek pracy.....	16
2.3. Uwarunkowania naturalne - zasoby przyrodnicze	19
2.4. Zasoby kulturowe	22
3. Zagospodarowanie przestrzenne	27
3.1. Infrastruktura techniczna.....	27
3.2. Infrastruktura społeczna	33
4. Gospodarka.....	42
5. Turystyka.....	46
6. Finanse miasta	47
III. ANALIZA SWOT.....	52
IV. ELEMENTY STRATEGII.....	54
MISJA	54
WIZJA.....	54
V. WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA.....	86
VI. FINANSOWANIE STRATEGII.....	87
Spis tabel	88
Spis wykresów.....	88
Spis rycin.....	88
Załącznik: Wyniki ankiety	89

I. WSTĘP

„Strategia Rozwoju Miasta Świdwin na lata 2015-2020” to odpowiedź na wyniki dyskusji nad dalszymi kierunkami rozwoju, która została podjęta przez przedstawicieli sektora publicznego, społecznego i gospodarczego w mieście. Jego rozwój wymaga bowiem podejmowania szeregu, coraz nowszych rozwiązań, szczególnie w czasach dynamicznego wzrostu społeczno-gospodarczego. Ważne jest nie tylko znalezienie jednorazowego rozwiązania zaistniałego problemu, ale wypracowanie trwałych zasad, reguł postępowania i metod rozwiązywania dylematów rozwojowych, tak, aby długofalowa ścieżka rozwoju miasta nie była jedynie sumą na bieżąco zawieranych kompromisów. Przyczynia się to do osiągnięcia konkretnych, wymiernych efektów dla świdwińskiej społeczności. Rozpoznanie wszystkich zaistniałych problemów (słabych stron miasta i zagrożeń napływających z zewnątrz) oraz potrzeb mieszkańców umożliwiło wyznaczenie kierunków, którymi w szczególności powinno się podążać, aby zapewnić trwałe i zrównoważony rozwój miasta, a także osiągnięcie głównego celu Strategii, którym jest: „Dążenie do szerokiego rozwoju społeczno-gospodarczego w celu zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańcom miasta Świdwin”.

Strategia obejmuje najważniejsze sfery funkcjonowania miasta: przestrzeń i infrastrukturę, gospodarkę i turystykę, społeczeństwo oraz środowisko. Dla każdej z wymienionych sfer zdefiniowano cele strategiczne, które są odpowiedzią na przeprowadzoną diagnozę społeczno-gospodarczą oraz wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych. Celami tymi są:

1. Kształtowanie ładu przestrzennego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju;
2. Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego miasta;
3. Wzrost jakości świadczonych usług publicznych;
4. Poprawa stanu środowiska naturalnego.

Niniejszy dokument składa się z 5 kluczowych części. Przedstawiono w nim analizę (diagnozę społeczno-gospodarczą) i ocenę zasobów (analiza SWOT) miasta oraz warunków jakie występują w jego otoczeniu. Na tej podstawie sformułowano misję i wizję miasta, cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań, jakie planuje się podjąć w ramach wdrożenia Strategii. Horyzont czasowy obejmuje lata 2015-2020.

Posiadanie Strategii Rozwoju Miasta nie gwarantuje sukcesu rozwoju lokalnego, lecz stanowi istotny warunek pożądaných pozytywnych zmian w przestrzeni lokalnej, ułatwiając

samorządowi lokalnemu podejmowanie decyzji funkcjonowania i rozwoju miasta. Ponadto posiadanie niniejszego dokumentu stanowi zasadniczy wymóg formalny do ubiegania się o wsparcie finansowe z funduszy unijnych i administracji rządowych, fundacji oraz krajowych i międzynarodowych programów rozwojowych.

Podczas prac nad dokumentem wykorzystano element partycypacji społecznych. Zorganizowano dwa spotkania konsultacyjne. Podczas pierwszego spotkania jego uczestnikom zaprezentowano diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w Świdwinie, a następnie poproszono ich o udział w części warsztatowej konsultacji, podczas której zidentyfikowali oni problemy występujące w mieście, a następnie zaproponowali sposoby rozwiązania tych problemów. Mieszkańcy wypełnili również ankiety, w których oceniali warunki życia w mieście oraz wskazywali istotność działań dla mieszkańców i rozwoju Świdwina. Ankietę mogli również wypełnić wszyscy jego mieszkańcy (nie tylko uczestnicy spotkań konsultacyjnych) w związku z udostępnieniem jej na stronie internetowej miasta. Podczas drugiej konsultacji społecznych przybyłym zaprezentowano misję, wizję, a także drzewo celów (główny, strategiczne i operacyjne). Po prezentacji odbyła się dyskusja, podczas której zainteresowani wyrażali swoje opinie na temat zaprezentowanego materiału. Prezentacja została następnie zamieszczona na stronie internetowej miasta Świdwin, aby umożliwić wszystkim zainteresowanym wnoszenie uwag, spostrzeżeń do Strategii.

„Strategia Rozwoju Miasta Świdwin na lata 2015-2020” jest spójna z priorytetami i celami dokumentów wyższego szczebla, tj.: Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu EUROPA 2020, Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju do 2030 roku, Strategii Rozwoju Kraju 2020, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, a także Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020, Strategii Rozwoju Turystyki w Województwie Zachodniopomorskim do 2015 roku oraz projektem Strategii Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU MIASTA ŚWIDWIN

1. Ogólna charakterystyka

1.1. Położenie miasta Świdwin

Miasto Świdwin położone jest w północno-zachodniej Polsce, w centralnej części Pomorza Zachodniego, na Wysoczyźnie Łobeskiej nad rzeką Regą, przy drogach wojewódzkich nr 151, 152 i 162. Świdwin jest miastem, które wchodzi w skład powiatu świdwińskiego, w województwie zachodniopomorskim.

Od północy, wschodu i zachodu graniczy z gminą wiejską Świdwin, a w części południowej z gminą Brzeźno. Miasto oddalone jest od Morza Bałtyckiego o 48 km, natomiast od dużych ośrodków administracyjnych – Koszalina i Szczecina – odpowiednio 70 km i 120 km.

Rycina 1. Położenie Miasta Świdwin

Źródło: www.gminy.pl

1.2. Wielkość miasta

Miasto Świdwin zajmuje powierzchnię 22,38 km² (2238 ha). Liczba mieszkańców miasta według stanu na koniec roku 2013 wynosiła: 15 725 osób (Główny Urząd Statystyczny), z czego 7571 stanowili mężczyźni, a 8154 kobiety. Miasto stanowi 2,05% powierzchni powiatu świdwińskiego i zajmuje 13 miejsce pod względem powierzchni w województwie zachodniopomorskim.

1.3. Charakter miasta

Świdwin to miasto o charakterze przemysłowo – usługowym. Główną funkcją gospodarczą Świdwina jest funkcja produkcyjna, z dominacją przetwórstwa tworzyw sztucznych, z rynkami zbytu wykraczającymi poza obszar miasta, a także powiatu. Świdwin jest również ośrodkiem przemysłu drzewnego, maszynowego, przetwórstwa tworzyw sztucznych. Funkcjonujące w tych obrębach duże, jak na warunki lokalne przedsiębiorstwa zapewniają miejsca pracy dla znacznej części mieszkańców Świdwina i jego okolic.

Bogactwem gminy są także walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz zabytki archeologiczne i architektoniczne, które sprawiają, że zarówno miasto, jak i region są atrakcyjne krajoznawczo, wypoczynkowo i uzdrowiskowo. Naturalna uroda tego terenu sprawia, że jest to idealne miejsce wypoczynku i rekreacji.

Dużą rolę odgrywa lotnicza jednostka wojskowa - jedna z największych w tej części Polski. Wschodnia część miasta stanowi siedzibę wojsk NATO. Działania logistyczne lotnictwa polskiego są zabezpieczane przez 21 Bazę Lotnictwa Taktycznego, znajduje się tu również 1 Skrzydło Lotnictwa Taktycznego, któremu podlega: 12. Komenda Lotniska - Mirosławiec; 21. Baza Lotnictwa Taktycznego - Świdwin z 2 eskadrami SU-22; 22. Baza Lotnictwa Taktycznego - Malbork z eskadrą MiG-29 oraz 23. Baza Lotnictwa Taktycznego - Mińsk Mazowiecki także z eskadrą MiG-29;

O potencjale Świdwina stanowi połączenie tradycji z nowoczesnością. Niewątpliwie największą atrakcją jest nowoczesny Park Wodny Relax, czyli wielozadaniowa, kryta pływalnia. Znajduje się w niej basen sportowy o wymiarach 25 na 16 metrów, dostosowany do organizowania zawodów krajowych i międzynarodowych. Można również skorzystać ze sztucznej rzeki, ponad stumetrowej zjeżdżalni na zewnątrz budynku, z basenu rekreacyjnego, wodospadów z masażem wodnym i stacji masażu podwodnego. Do dyspozycji gości pozostają również: siłownia, kręgielnia, sauna, kawiarnia i gabinety rehabilitacyjne.

Specyfikę miasta kształtują ważne wydarzenia kulturalne. Do takich bez wątpienia należy coroczna „Bitwa o krowę” z Białogardem, stanowiąca pamiątkę historycznej „wojny krowiej” pomiędzy tymi miastami z roku 1469. Ta niezwykle widowiskowa impreza odbywająca się co roku przemiennie: raz w Świdwinie i raz w Białogardzie gromadząc przy tym wielotysięczną publiczność. „Wileńskie Kaziuki” czyli jarmark kultury kresowej organizowany na wzór tego, który odbywa się w Wilnie co roku przyciąga wielu ludzi z całego regionu i z odległych części Polski. Od wielu lat odbywa się przegląd twórczości artystycznej domów dziecka „Dzieciowisko”. Jedną ze sztandarowych imprez Świdwina jest również Konkurs Poetycki im. Jana Śpiewaka i Anny Kamieńskiej, organizowany nieprzerwanie od 1970 roku i cieszący się prestiżem w środowiskach literackich w kraju. Do tego dochodzi szereg koncertów, plenerów plastycznych, wystaw, spektakli teatralnych, występów tanecznych. Aktywnie działają tu: bractwo rycerskie, chóry, zespół romski, grupy taneczne oraz Świdwińska Orkiestra Dęta. Głównym animatorem życia kulturalnego jest Świdwiński Ośrodek Kultury mieszczący się w zamku i często współpracujący z innymi placówkami.

Do atutów miasta można zaliczyć nie tylko bogatą historię i dobrze zachowane zabytki, ale również korzystne położenie. Świdwin znajduje się 50 kilometrów od Kołobrzegu, 70 km do Koszalina i 120 km od Szczecina oraz 240 km do Berlina. Miasto położone jest wśród wzgórz porośniętych pięknymi łąkami i buczyną pomorską.

1.4. Rys historyczny

Pierwsza wzmianka o Świdwinie pochodzi z 1280 roku, ale już w XII wieku istniał tu gród pomorski na szlaku handlowym z Kołobrzegu do Wielkopolski. W XIII wieku został on przekazany przez księcia Barnima I zakonowi norbertanów z Trzebiatowa. Później został włączony do Nowej Marchii jako lenno książąt meklemburskich. Nazwa miasta nie jest historycznie udokumentowana. Najczęściej przyjmowana hipoteza wywodzi ją od słów pomorskich "Skwilbin" lub "Skwielbin" tłumaczone jako „krążek na bagnie”, co oznaczałoby miasto położone na suchym krążku bagnistej rzeki Regi. Przed II wojną światową miasto nosiło niemiecką nazwę Schivelbein.

Najstarsza pieczęć datowana jest na 1296 rok – i tę datę przyjmuje się za początek istnienia miasta. Od 1319 roku Świdwin był miastem prywatnym rodu Wedlów, w latach 1384-1455 należał do zakonu krzyżackiego. 15 lipca 1469 roku miało miejsce jedno z najważniejszych wydarzeń historycznych w dziejach Świdwina. Z powodu zatargu o krowę pomiędzy mieszkańcem Świdwina i Białogardu doszło do wielkiej bitwy, w której zginęło

około 300 osób. Zakończyła się zwycięstwem Świdwina. Na pamiątkę tego wydarzenia corocznie organizowana jest „Bitwa o Krowę” pomiędzy tymi miastami.

Spore zniszczenia przyniosła tocząca się pod koniec XV wieku wojna. W 1477 r. powstał klasztor Zakonu Kartuzów, który został sekularyzowany w 1539 roku. Rozwijało się wówczas warzelnictwo piwa. W latach 1540-1808 w mieście przebywali joannici, którzy organizowali na zamku siedzibę komandorii. Na przestrzeni wieków Świdwina nie ominęły liczne nieszczęścia. W roku 1550 wskutek zarazy zmarło około 30 procent mieszkańców. W XVII wieku doszło do dwóch pożarów, licznych wichur, spustoszenia przyniosła także wojna trzydziestoletnia. Dopiero w XVIII wieku miasto podźwignęło się ze stagnacji. Liczba mieszkańców przekroczyła 2000, rozwijało się sukiennictwo i handel.

W XIX wieku na zachodnim brzegu Regi na powierzchni 12 hektarów został założony park miejski, który do dziś jest chętnie odwiedzany przez mieszkańców miasta. W roku 1911 wybudowano wieżę Bismarcka, z której roztacza się piękny widok na Świdwin i okolice – niestety, obecnie z powodu postępującej dewastacji została zamknięta dla zwiedzających.

3 marca 1945 roku wojska radzieckie wkroczyły do Świdwina, kilka dni później nastąpiło objęcie urzędu przez pierwszego polskiego burmistrza Jana Górskiego. Tymczasowa Miejska Rada Narodowa uchwaliła polską nazwę miasta: Świdwin. Stopniowo powstawały polskie szkoły, zakłady pracy i instytucje. Zniszczenia wojenne usuwano aż do lat pięćdziesiątych. W roku 1953 powstała jednostka wojskowa. Świdwiński zamek w latach powojennych został zniszczony przez pożar. Odbudowano go i w roku 1968 przeznaczono na siedzibę ośrodka kultury. Tę rolę pełni do dziś.

Powiat świdwiński po raz pierwszy został utworzony w roku 1954. Przestał istnieć po reformie administracyjnej w roku 1975. Wtedy także rozdzielono administrację miejską i gminną. Do ponownego jej połączenia doszło w roku 1982. Po przemianach ustrojowych powstał miejsko – gminny samorząd terytorialny, ale już w 1992 roku oddzielono gminę wiejską od miejskiej. Wraz z początkiem 1999 roku ponownie powołano powiat świdwiński, obejmujący swoim zasięgiem sześć gmin: miasto Świdwin oraz gminy: Świdwin, Połczyn Zdrój, Rąbino, Sławoborze, Brzeźno.

Dzięki swojemu wczesnemu rodowodowi, Świdwin jest jednym z najbogatszych w cenne zabytki miast Pomorza. Charakterystyczna dla Świdwina jest niska zabudowa, urozmaicone stylistycznie i architektonicznie kamieniczki, obiekty użyteczności publicznej oraz domki jednorodzinne i niskie bloki mieszkalne. Nad miastem górują okazałe zabytki stanowiące świadectwo dawnej świetności miasta – średniowieczny zamek, brama miejska

z zabytkową starówką, kościół mariacki z zabytkową plebanią oraz stary park miejski z wieżą widokową.

Zamek książęcy (elektorski) budowany od końca XIII w., był kolejno zamkiem rycerskim w latach 1319-1384, następnie siedzibą wójta krzyżackiego (od 1384 do 1445) roku i starosty (od 1445 do 1540 roku). W 1540 r. warownię przejęli Joannici, pozostając w jej władaniu do 1808 r. Po tym okresie zamek pełnił różne funkcje, takie jak: spichlerz zbożowy, siedziba policji, sąd i więzienie, a w okresie międzywojennym znajdowała się tu szkoła. Odbudowany po wojnie, w latach 1962-68, obecnie wykorzystywany jest jako siedziba Świdwińskiego Ośrodka Kultury.

Zamek został wybudowany na wyspie w zakolu rzeki Regi z kamienia polnego i cegły, na rzucie nieregularnego trapezu z wieżą na rzucie kwadratu dostawioną przy bramie wjazdowej. Warownia początkowo w całości otoczona wodą z mostem zwodzonym i obronnym podzamczem, w trakcie kolejnych prac budowlanych uzyskała obiekty kubaturowe wzdłuż całego obwodu murów. W pierwszym etapie - do 1316 roku - powstały mury obwodowe o wysokości ok. 12 m z blankami i gankiem obrońców oraz skrzydło północne - mieszkalne. Do 1384 r. dostawiono wieże, u dołu prostokątną, wyżej cylindryczną. Krzyżacy dokonali przebudowy skrzydła północnego i budowy pomieszczeń gospodarczych. W początku XVI w. dobudowano skrzydło wschodnie i budynek bramny przed zamkiem - obecnie już nieistniejący. W latach 1650-1702 miały miejsce gruntowne reperacje budynków oraz przebudowa zwieńczenia wieży. W połowie XVIII wieku budowli nadano formę barokowego pałacu dwukondygnacyjnego z dachem mansardowym, z charakterystycznymi wolimi oczkami doświetlającymi użytkowe poddasze. Przez kolejne lata użytkowania na różne cele, znacznym modyfikacjom ulegały wnętrza przy pozostawieniu elewacji zewnętrznych w formach z okresu baroku. Regotyżacja skrzydła północnego nastąpiła dopiero w trakcie restauracji powojennej.

Brama Kamienna jest częścią średniowiecznych dzieł obronnych. Zlokalizowana jest prawdopodobnie na miejscu bramy miasta przedlokacyjnego, na co wskazują nieregularności siatki ulicznej. Powstała w końcu XIV wieku w ciągu miejskich murów obronnych, budowanych od połowy tego stulecia na mocy przywileju nadanego przez margrabiego Waldemara właścicielom miasta. Jest to budowla na rzucie prostokąta o wymiarach ok. 9,50 x 10 m, czterokondygnacyjna, zwieńczona dachem dwuspadowym ze szczytami w elewacjach

południowej i północnej oraz ostrołucznym przejazdem bramnym w przyziemi. Korpus bramy oparty na kamiennych murach przyziemia stycznych do miejskich murów obronnych wykonany został z cegły w wątku wendyjskim z licznymi przemurowaniami w wątku gotyckim i nieregularnym. Fasada polna posiada ostrołuczną wnękę na bronę i cztery otwory strzelnicze oraz dwie symetryczne blendy z wewnętrznym podziałem na dwa pola z laską i ostrołucznymi zwieńczeniami. Szczyt, obecnie trójkątny jest podobny do szczytów z rycin Meriana i Petzolda, ale ma wyraźnie widoczne dolne partie blend wskazujących na pierwotnie schodkową formę, która - jak mówią dokumenty – uległa zniszczeniu w 1648 r. Fasada miejska, znacznie ozdobniejsza, jest asymetryczna, a wątki ceglane i artykulacja blend wskazują na przebudowę części wschodniej, w czasie której starano się odbudować gotyki wystrój. Sam szczyt wydaje się jeszcze późniejszy, prawdopodobnie XVIII-wieczny. Elewacje boczne, podobnie jak elewacja polna, posiadają dwie narożne blendy podzielone laską i zwieńczone ostrołucznie, pomiędzy którymi do bramy dochodził mur miejski. Z wysokości zachowanego wątku kamiennego oraz domniemanego wejścia na ganek obrońców bramy, można próbować odczytać pierwotną wysokość murów miejskich, która przy bramie mogła wynosić około 15 metrów. Brama, obecnie nieużytkowana, przed wojną służyła za obiekt mieszkalny, dostępny z zabudowy sąsiedniej.

Kościół parafialny pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w historii odnotowany jako kościół Mariacki (NMP) powstał w połowie XV wieku. Budowla w stylu gotyckim, położona jest w północno-wschodnim, narożnym bloku przyrynkowym. Jest to trójnawowa, czteroprzęsłowa bazylika z przeszłem chórowym na rzucie trapezu, otoczonym pięcioprzęsłowym obejściem. Od strony zachodniej wieża jest nieco szersza od nawy głównej, co wynika z tradycji brandenburskiej kolonizacji ziemi świdwińskiej. Po obu stronach wieży znajdują się kaplice; kaplica dwuprzęsłowa z arkadą do wnętrza nawy jest dostawiona do elewacji północnej przy zakrystii, która znajduje się przy pierwszym przeszle obejścia. Wnętrze kościoła zaopatrzone jest w gwiaździste sklepienia czteroramienne. W kruchcie pod wieżą znajduje się sklepienie krzyżowe, podobnie jak w zakrystii i kaplicach obok wieży. Filary międzynawowe są niskie, ośmioboczne, z cokołem i gzymsem impostowym. Elewacje naw bocznych na cokole wykonane są z ciosów kamiennych i podzielone przyporami i gzymсами, a nad dachami pulpityowymi naw bocznych, w ścianach elewacji nawy głównej znajdują się okna podzielone laskowaniem. Elewacja kaplicy posiada szczyt podzielony na pięć pól z laskowaniem i blendami dwudzielnymi. W obrębie czterech

pięter wieży zastosowano czteroblendowy podział, a każdą blendę dzieli laskowanie, tworząc trzy pola zwieńczone ostrołucznie. Po wojnie zamiast barokowego hełmu, wieża otrzymała czterospadowy dach ceramiczny. Kościół został zbudowany wg jednolitego planu w połowie XV w., a kilka lat później została dostawiona kaplica północna i szczyt zakrystii, wykonano też kaplice przy wieży oraz jej podwyższenie. Kościół był bardzo poważnie uszkodzony w 1689 r., a po jego naprawie odbyły się jeszcze renowacje w XIX i XX wieku, ostatnia miała miejsce w latach powojennych, ratując obiekt przed całkowitą zagładą.

Na działce kościoła, równoległe do ulic Niedziałkowskiego i Nowomiejskiej, w połowie głębokości kwartału znajduje się zabytkowy zespół budynków plebanii. Znany z dokumentacji powojennej budynek składał się z dwu części: trzyizbowego, parterowego budynku ryglowego bez piwnic, z nieużytkowym poddaszem i dostawionego do niego od południa, sześćoizbowego, parterowego budynku murowanego. Budynek ryglowy, datowany na koniec XVIII w. został w latach 70-tych XX w. rozebrany, a na jego miejscu powstała nowa plebania, dostawiona do zachowanego budynku murowanego, datowanego na połowę XIX w. Zabytkowy budynek plebanii, o rzucie wydłużonego prostokąta ma 11,5 m szerokości i około 24 m długości. Budynek jest dwutraktowy, przykryty dwuspadowym ceramicznym dachem na więźbie drewnianej, w dachu wykonane zostały charakterystyczne wole oczka jako doświetlenie i wentylacja poddasza.

Park miejski urządzono w połowie XIX wieku, w południowej części miasta, na powierzchni 12 ha. Wykorzystując bardzo bogatą konfigurację terenu na zachodnim zboczu doliny Regi, ukształtowano jego kompozycję jako naturalistyczną, z wykorzystaniem wyłącznie rodzimych gatunków roślin, wtapiającą się w pejzaż porośniętych lasem stoków doliny rzeki. Pierwotnie na terenie parku, oprócz wytyczenia ścieżek i założenia stawu rybnego, zbudowano także strzelnicę, a w 1885 r. dom bractwa strzeleckiego na miejscu wcześniejszego, drewnianego pawilonu restauracyjnego. Domek strzelecki znajdował się przy południowej, obwodowej drodze parkowej, nad Karpim Stawem. W okresie powojennym został przebudowany i adaptowany na mieszkania. Obok domu zachował się XIX-wieczny ceglany budynek gospodarczy, parterowy kryty pulpitowym dachem papowym.

W 1911 r. na skraju parku po stronie północnej wybudowano pomnikową wieżę w stylu Werkbundowskim, poświęconą pamięci Ottona von Bismarcka; urządzony teren z aleją dojazdową włączono wówczas do parku. Park jest zachowany w historycznych granicach rozplanowania, posiada bogatą rzeźbę terenu i cenny starodrzew komponowany

(świerki, buki, dęby, lipy, wiązy, graby i in.). Zachowane są obiekty z pierwotnego założenia: Karpi Staw, ziemna strzelnica, wieża widokowa i czytelny układ dróg spacerowych.

2. Zasoby miasta

2.1. Ludność

Demografia to nauka zajmująca się prawidłowościami rozwoju liczby ludności w danych warunkach społeczno-gospodarczych charakterystycznych dla badanego obszaru. Opiera się ona na materiałach ilościowych, które dostarczane są przez statystykę ludności w czasie przeszłym, teraźniejszym i przyszłym.

Przeprowadzona analiza liczby mieszkańców pozwoliła stwierdzić wahania na przestrzeni analizowanych lat 2008-2013. W okresie od 2008 do 2010 r. zaobserwowano niewielki, stały wzrost ludności. Kolejne lata analizowanego okresu charakteryzował spadek liczby mieszkańców miasta. W roku 2012 odnotowano wzrost o 44 osoby w stosunku do wartości osiągniętej w roku 2006, co oznacza zwiększenie liczby ludności o 0,3%. Liczba ludności miasta stanowi 0,91% ludności województwa zachodniopomorskiego oraz prawie 32,37% ludności powiatu świdwińskiego. Z poniższych danych wynika, że udział kobiet w całej populacji jest nieco wyższy i w roku 2013 wynosił 51,85%. W związku z tym współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) osiągnął poziom 108. Wg danych Głównego Urzędu Statystycznego (na dzień 31.12.2013 r.) wskaźnik ten jest wyższy niż wskaźnik dla całego kraju (107) oraz województwa (105).

Intensywność zaludnienia (gęstość zaludnienia) wynosi 703 os/km². Spadek liczebności mieszkańców miasta spowodowany jest m. in. zaobserwowanym w roku 2013 (w stosunku do roku 2006) ujemnym saldem ruchu naturalnego i ujemnym saldem migracji.

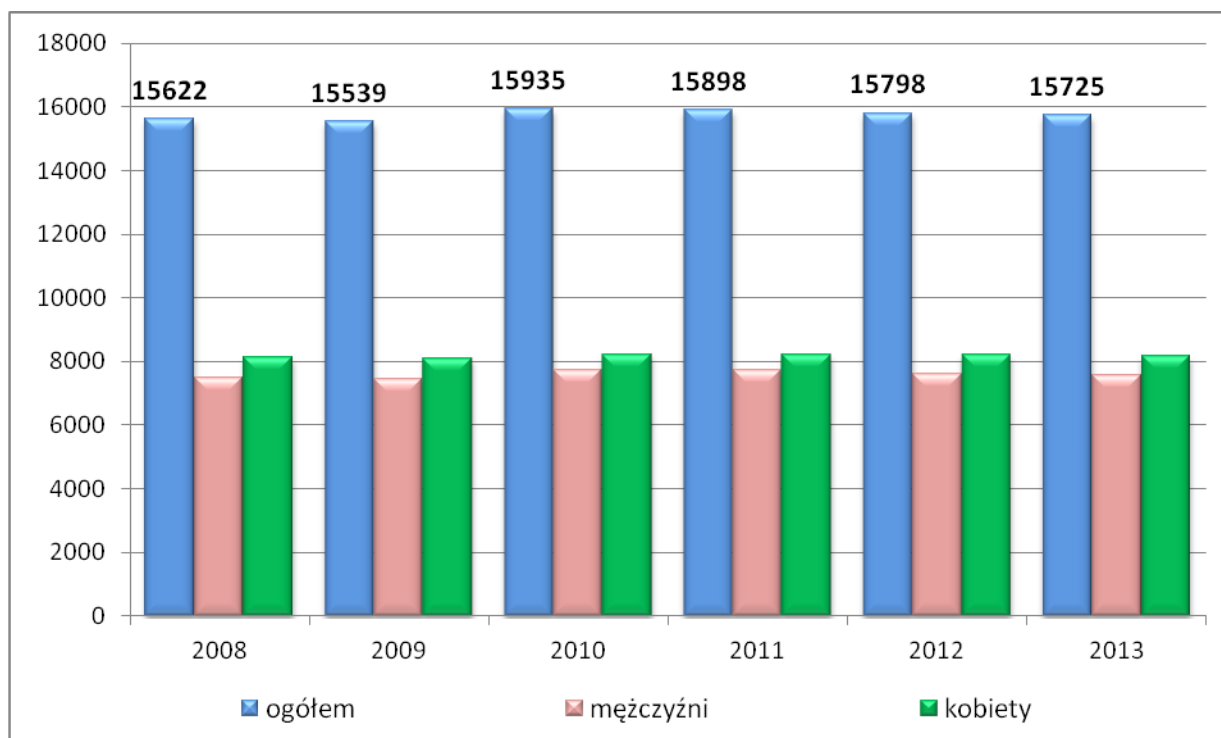
Tabela 1. Liczba ludność ludności miasta Świdwin w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ogółem	15 623	15 633	15 935	15 898	15 798	15 725
Mężczyźni	7 450	7 448	7 712	7 706	7 596	7 571
Kobiety	8 173	8 185	8 223	8 192	8 202	8 154

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na 31.12.2013 roku)

Wykres 1. Liczba ludności miasta Świdwin w latach 2008-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na 31.12 danego roku)

Tabela 2. Ruch naturalny ludności wg płci na terenie miasta Świdwin

Wyszczególnienie	Urodzenia żywe					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	168	170	157	149	135	148
mężczyźni	85	77	75	79	72	81
kobiety	83	93	82	70	63	67
	Zgony ogółem					
ogółem	151	127	170	118	168	142
mężczyźni	93	62	84	54	104	77
kobiety	58	65	86	64	64	65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na 31.12 danego roku)

W analizowanych latach przyrost naturalny charakteryzował się znacznymi wahaniami i wynosił odpowiednio: +17 w 2008 roku, +43 w roku 2009, -13 w roku 2010, +31 w roku 2011, -33 w roku 2012 i +6 w roku 2013.

Ujemny poziom przyrostu naturalnego w roku 2010 i 2012 był spowodowany zarówno gwałtownym spadkiem ogólnej liczby urodzeń (w porównaniu z latami poprzednimi), jak i znacznym wzrostem ogólnej liczby zgonów. Dodatni przyrost naturalny zaobserwowano w latach: 2006, 2007, 2008, 2009, 2011 i 2013. Dodatni przyrost naturalny wpływa bardzo korzystnie na strukturę ekonomiczną społeczeństwa, powiększając w ten sposób stopniowo liczbę osób wieku produkcyjnego.

Tabela 3. Migracje na pobyt stały w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	Zameldowania						Wymeldowanie					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ogółem	188	195	198	239	194	169	199	228	237	307	250	262
z miast	73	64	63	104	65	66	117	124	127	167	138	159
ze wsi	114	126	132	131	127	101	81	104	110	140	112	100
z zagranicy	1	5	3	4	2	2	1	0	0	0	0	3

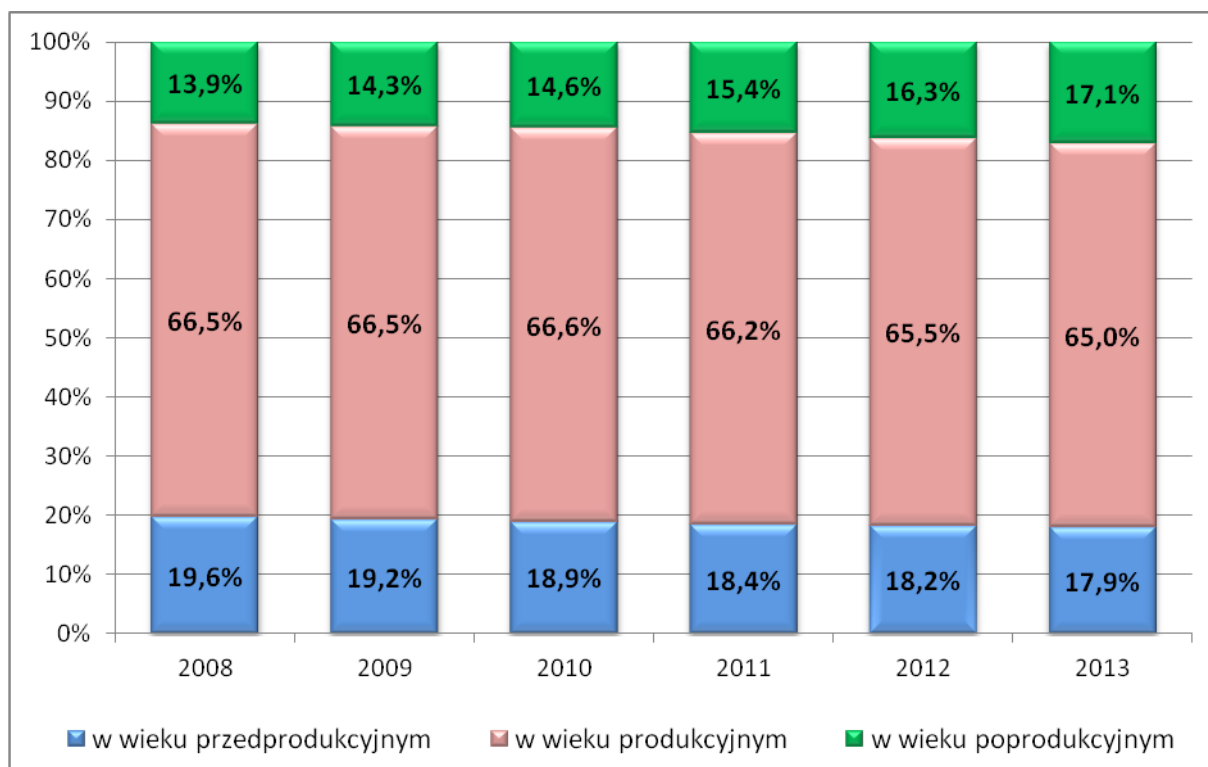
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na 31.12.2013 roku)

Analiza migracji ludności na przestrzeni lat 2008-2013 wykazała ujemne saldo migracji. W roku 2006 saldo migracji wyniosło -194, w 2007: -167, w 2008: -11, w 2009: -33, w 2010: -39, w 2011: -68, w 2012: -56 i w 2013 roku: -93.

Dominującą grupą ludności są osoby w wieku produkcyjnym. W latach 2008 – 2013 udział tej grupy w ogóle ludności oscylował wokół 65,0-66,6%. Najniższą wartość odnotowano w roku 2013 i była ona niższa od odnotowanej w 2008 roku o 1,5%. W ostatnich latach na terenie miasta zaobserwowano zjawisko spadku udziału liczby ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym, najmniej korzystnym z punktu widzenia gospodarki, stanowił w roku 2013 około 17,1% wykazując tendencję wzrostową, gdyż w roku 2008 było to zaledwie na poziomie 13,9%.

Wykres 2. Struktura wiekowa ludności wg zdolności do pracy w mieście Świdwin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na 31.12 danego roku)

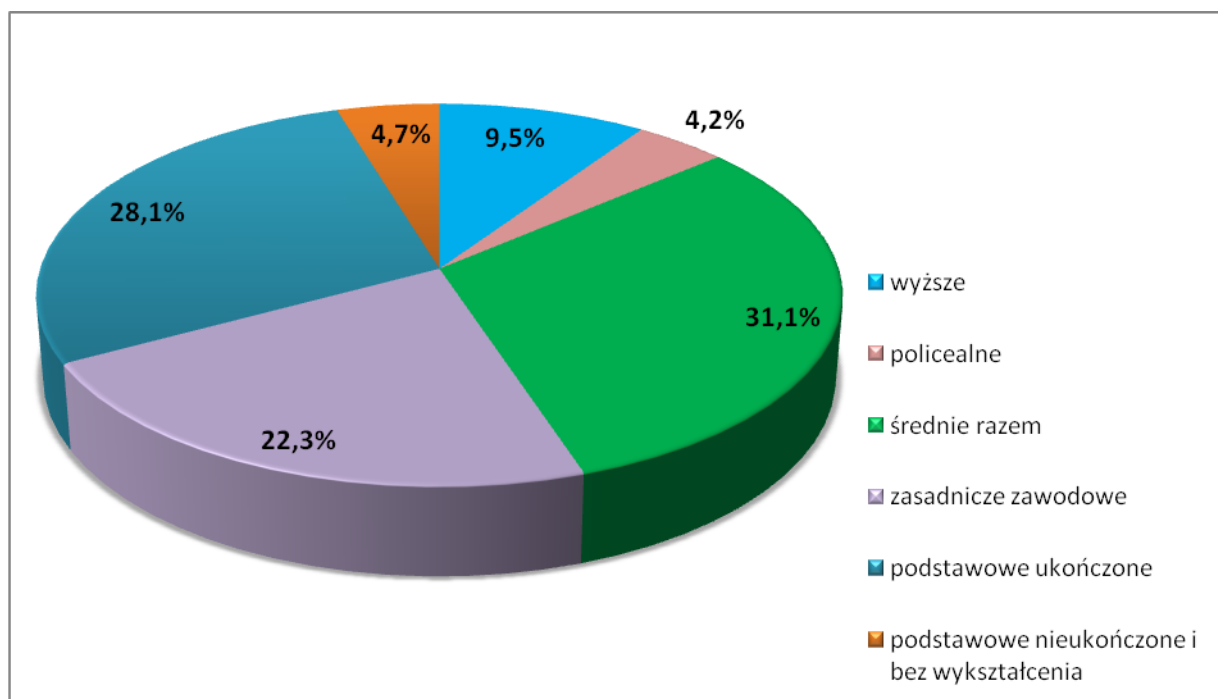
Sytuacja taka jest charakterystyczna dla polskiego społeczeństwa, świadczy o starzeniu się społeczeństwa, co jest zjawiskiem niepokojącym. Cecha ta jest również charakterystyczna dla społeczeństwa żyjącego w rozwijającej się gospodarce. Współcześnie proces starzenia się społeczeństwa nie przynosi jeszcze negatywnych skutków, ale w przyszłości może spowodować zbyt duże obciążenie demograficzne i zatrzymanie rozwoju gospodarczego. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) ukształtował się na koniec 2013 roku na poziomie 53,9 osób i jest niższy niż dla powiatu świdwińskiego (54,3), województwa zachodniopomorskiego (55,2) i kraju (57,6).

Zgodnie z danymi pochodzącymi z Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2002 roku (brak danych NSP za rok 2011 na temat wykształcenia ludności w mieście Świdwin) zdecydowaną większość ludzi zamieszkujących miasto stanowią osoby posiadające wykształcenie średnie razem (31,1%), podstawowe ukończone (28,1%) oraz zasadnicze zawodowe (22,3%). Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły zaledwie 9,5% ludności (w przeważającej większości kobiety). Wymaga to zdecydowanej interwencji ze strony lokalnego społeczeństwa, ponieważ przy obecnym stanie rynku można

zaobserwować zapotrzebowanie na specjalistów wysokiej klasy. Poprawę sytuacji można zaobserwować w powiecie świdwińskim, w którym w 2011 roku udział osób z wykształceniem wyższym był na poziomie 9,7%, podczas gdy w 2002 roku udział ten był na poziomie 5,9%. Na tej podstawie można domniemywać, że również w Świdwinie sytuacja ta uległa poprawie, ale wciąż brakuje danych na ten temat.

Wykres 3. Ludność Świdwina wg poziomu wykształcenia (dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.2. Rynek pracy

Rynek pracy jest traktowany jako miejsce konfrontacji podaży i popytu na pracę, czyli ofert pracy i chęci podjęcia pracy. To także ogół form i procesów pracodawców i zatrudniania pracowników oraz szereg instytucji i uwarunkowań regulujących zatrudnienie, pracę i płace.

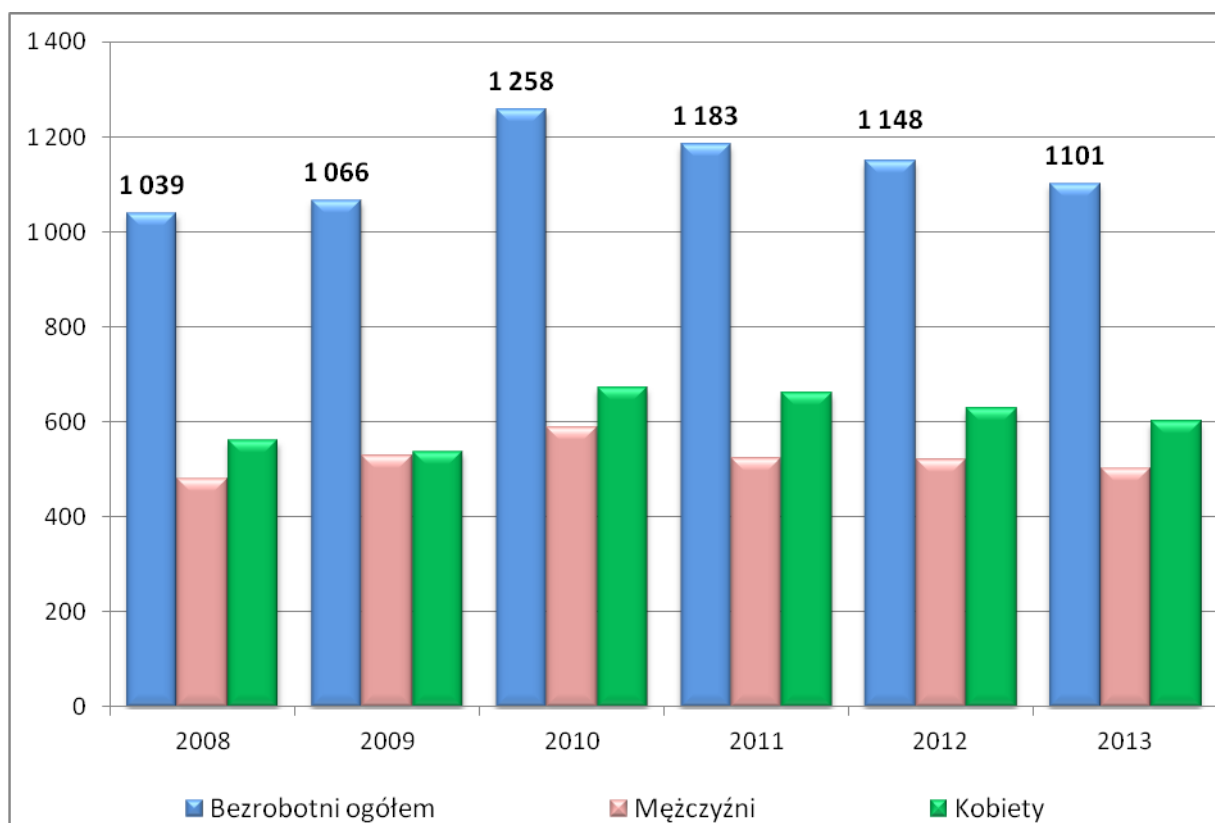
Tabela 4. Bezrobocie na terenie miasta Świdwin

Rok	Liczba bezrobotnych ogółem	w tym:				Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy											Przyrost w porównaniu z początkiem roku (%)	Zgłoszone wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej	Liczba podjęć pracy
		Kobiety	Zarejestrowani po raz pierwszy	Pobierający zasiłek	Mieszkający na wsi	Do 25 roku życia	Długotrwale bezrobotne	Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	Powyżej 50 roku życia	Bez kwalifikacji zawodowych	Bez doświadczenia zawodowego	Bez wykształcenia średniego	Samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	Które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły bezrobocia	Niepełnosprawni	po zakończeniu kontraktu socjalnego			
2011	1183	660	137	244	0	211	639	163	259	375	276	718	190	38	50	0	94,0	45	67
2012	1148	627	141	239	0	197	604	164	272	357	241	723	191	42	54	0	97,0	28	46
2013	1101	600	146	213	0	180	585	150	295	330	228	640	144	43	56	0	95,9	31	70
2014 (stan na 30.06)	915	480	126	206	0	136	484	120	228	274	176	548	113	32	49	9	83,1	47	75

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Świdwinie (stan na 31.12 danego roku)

Wykres 4. Liczba bezrobotnych wg płci w mieście Świdwin w latach 2008-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Świdwinie (stan na 31.12 danego roku)

Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdzono, że liczba bezrobotnych zarejestrowanych w mieście ulegała ciągłym zmianom. W latach 2008-2010 odnotowano wzrost liczby bezrobotnych (o 21,1%), natomiast w kolejnych latach liczba ta odnotowała spadek i tak w roku 2013 w porównaniu z rokiem 2010 liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się o 12,5%. Liczba bezrobotnych w 2013 roku wynosiła 1101 osób. Zdecydowaną większość w liczbie bezrobotnych na terenie miasta Świdwin stanowią kobiety, w 2008 roku stanowiły ponad 53,9% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych, a w 2013 roku było to na poziomie 54,5%. W połowie 2014 roku (wg stanu na dzień 30.06) odnotowano spadek osób bezrobotnych o 16,9% w porównaniu ze stanem z końca roku 2013. Ponadto odnotowuje się duży udział osób bezrobotnych sklasyfikowanych jako osoby bez wykształcenia średniego, co utwierdza w przekonaniu, że w dzisiejszych czasach największe zapotrzebowanie na rynku pracy jest na specjalistów wysokiej klasy, co często wiąże się z posiadaniem wykształcenia wyższego. Duży odsetek osób bezrobotnych nie posiada również niezbędnych kwalifikacji

zawodowych. W 2014 roku ponad 52,9% osób pozostaje bez pracy powyżej 12 miesięcy (długotrwałe bezrobocie).

2.3. Uwarunkowania naturalne - zasoby przyrodnicze

Walory środowiskowe

Teren miasta Świdwin to obszar, na którym można zaobserwować niewiele form objętych prawną ochroną przyrody. Właściwie należą do takowych jedynie lasy ochronne, a z obiektów chronionych, na mocy decyzji Rady Miasta Świdwin (uchwała z dnia 19.10.1999r.) dotychczas utworzono 8 pomników przyrody:

- lipy drobnolistne (6 szt.); dz. 177/1, obok banku;
- dąb szypułkowy (1 szt.); dz. 77, teren szkoły;
- klon zwyczajny (1 szt.); dz. 77, teren szkoły.

Do obszarów cennych przyrodniczo na terenie miasta Świdwin można zaliczyć: park miejski, starodrzewy na cmentarzach, zielen uliczną i skwerów, korytarz ekologiczny Regi i jej ciek, lasy, zadrzewienia śródpolne, „oczka” polodowcowe, szpalery drzew przydrożnych i śródpolnych.

Na terenie miasta Świdwin znajduje się także obszar Natura 2000 - PLH 320049 „Dorzecze Regi”. Obszar obejmuje swymi granicami dolinę Regi od Trzebiatowa do jej obszarów źródłowych oraz szereg dolin dopływów: Starej Regi, Brzeźnickiej Węgorzy, Piaskowej, Sępólnej, Uklei, Rekowy i Mołstowej. Z łącznej długości 172 km, w obszarze znajduje się ok. 160 km długości Regi. Przez obszar obejmujący 15,2 tys. ha przepływają wody ze zlewni obejmującej 272,5 tys. ha. Granice obejmują doliny rzeczne (dno wraz ze zboczami) z wyłączeniem terenów z zabudową, w obrębie których obszar ogranicza się w zasadzie do koryta rzeczno. W niektórych miejscach granice obszaru wychodzą poza dolinę rzeczno w celu włączenia przylegających do doliny wyjątkowo cennych kompleksów siedlisk przyrodniczych zwykle bagiennych (np. okolice jeziora Ołużna gm. Świdwin, torfowiska k. Międzyrzecza gm. Sławoborze) lub leśnych (np. kompleks leśny m. Rycerzewkiem i Jeleninem gm. Ostrowice). Inne odstępstwa wiążą się z dostosowaniem przebiegu granic do ewidencji geodezyjnej oraz z rozmieszczeniem siedlisk przyrodniczych. Dolina rzeczno jest w ogromnej większości mozaiką terenów leśnych i rolniczych, przerwana kilkoma zespołami zwartej zabudowy miejskiej: Świdwina, Łobza, Reska, Gryfic. Sama rzeka przegrodzona jest w kilku miejscach zabudową hydrotechniczną, co powoduje, że na ponad

2/3 długości rzeki niedostępna dla ryb wędrownych. W obrębie obszaru w górnej części doliny Regi znajdują się dobrze zachowane kompleksy źródliskowe, wilgotne i świeże łąki oraz jeziora rozrzucone wśród lasów. Na zboczach doliny w wielu miejscach wykształca się kwaśna buczyna i grądy subatlantyckie. W środkowym odcinku dolina przecina tereny morenowe o zróżnicowanej rzeźbie terenu. Na dnie doliny wykształcają się tu miejscami rozległe lasy łąkowe i torfowiska. Na zboczach dolin liczne są kompleksy źródliskowe. W dolnym biegu Regi dolina przecina tereny głównie rolnicze obejmując duże powierzchnie łąk i zbiorowisk zaroślowych. Rega jest jedną z najdłuższych rzek polskich wpadających bezpośrednio do Bałtyku, zachowując jednocześnie prawie w całej swej długości charakter cieków lososiowego.

Wody powierzchniowe.

Wody powierzchniowe na terenie miasta reprezentuje Rega oraz jezioro Bukowiec. Rzeka Rega stanowi główny element korytarza ekologicznego. Rega jest jedną z największych rzek przymorza, osiągając długość 199 km. Dolina rzeki jest nieco krótsza (159,8 km), gdyż rzeka na odcinkach o małym spadku płynie krętym korytem w szerokiej dolinie, tworząc piękne meandry. Jej dorzecze zajmuje obszar 2724 km². Rega rozpoczyna swój bieg w jeziorze Resko na Pojezierzu Drawskim, w gminie Połczyn Zdrój oraz na pobliskich obszarach podmokłych, znajdujących się na wysokości około 146 m n.p.m. Początkowo płynie na zachód, a po połączeniu ze strumieniem wypływającym z jeziora Klęckiego, skręca na północ i wykorzystuje wąską rynną o przebiegu południkowym. W tej wąskiej i zalesionej dolinie znajdującej się na pograniczu gmin Brzeżno i Świdwin oraz później w samej gminie Świdwin, rzeka osiąga największy średni spadek – około 2,2 ‰. Długość rzeki na obszarze miasta wynosi 5,5 km. Oprócz znaczenia ekologicznego, Rega stwarza również przesłanki do rozwoju turystycznego miasta jako szlak kajakowy.

Na jakość wody w Redze główny wpływ mają zanieczyszczenia dopływające z położonych wzdłuż biegu rzeki większych miast, tj. w górnym biegu Świdwin, a następnie: Łobez, Resko, Płoty, Gryfice, Trzebiatów. Na czystość wód rzeki istotny wpływ mają również spływy powierzchniowe z terenów rolniczych. Zgodnie z opracowaniem WIOŚ w Szczecinie pn.: „Ocena jakości wód powierzchniowych w województwie zachodniopomorskim w latach 2010-2012 r. według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikowania stanu jednolitych części wód powierzchniowych norm jakości dla substancji priorytetowych” i przeprowadzonej w 2011 r.

oceną jakości wód w punkcie pomiarowo-kontrolnym monitoringu rzeki Regi (od Bystrzyny do Starej Regi) dokonano oceny stanu rzeki. Stan ekologiczny wód powierzchniowych oceniano na podstawie wyników badań elementów biologicznych, fizykochemicznych i substancji szczególnie szkodliwych. Ocena elementów fizykochemicznych (wspierających elementy biologiczne) wynikała ze wskaźników charakteryzujących stan fizyczny, warunki tlenowe i zanieczyszczenia organiczne, zakwaszenie i warunki biogenne. Stan elementu biologicznego wynikał z takich parametrów jak chlorofil „a”, fitobentos oraz makrofity. Ocena końcowa stanu wód (stan dobry lub zły) wynikała najpierw z oceny stanu ekologicznego, a gdy stan ekologiczny jest dobry lub bardzo dobry wówczas rozpatrywano także wyniki oceny stanu chemicznego wód. Wg tej klasyfikacji rzeka Rega (od Bystrzyny do Starej Regi):

- wg oceny elementów biologicznych zaliczana jest do III klasy;
- ocena stanu/potencjału ekologicznego wskazuje stan umiarkowany;
- ocena elementów fizykochemicznych - klasę II;
- ocena elementów hydromorfologicznych - II klasę;
- ocena stanu chemicznego - stan bardzo dobry.

Wody podziemne

Wody podziemne stanowią podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę pitną. Obserwuje się poprawę jakości wód wgłębnych lecz jednocześnie pogarszanie jakości wód gruntowych, co jest powodem zanieczyszczania związkami azotu – azotany i azotyny, ponadto w strefach przybrzeżnych występują wysokie stężenia chlorków, spowodowane ingresją wód morskich. Świdwin posiada bardzo korzystne warunki hydrologiczne, wynikające z układu warstw geologicznych i warunków zasilania. Głównym poziomem użytkowym wód jest poziom czwartorzędowy, występujący na głębokości od 20-60 m, osiągający miąższość do 30 m. Wodonośność na terenie miasta osiąga wielkość od 10 m³/h do 80 m³/h. Kierunek przepływu wód układu się od wysoczyzny ku dolinie Regi.

Poziom użytkowy wód posiada na terenie miasta dobrą izolację odpowierzchniową, natomiast górny międzyglinny poziom jest poziomem słabo zaizolowanym i ma bezpośredni kontakt hydrauliczny z wodami w dolinie Regi. Zagrożeniem na tym obszarze jest migracja zanieczyszczeń z ognisk powierzchniowych do wód rzeki. Do głównych zagrożeń w stosunku do zasobów wód podziemnych należą:

- nadmierne zagęszczenie ujęć, uniemożliwiające zachowanie odpowiednich stref ochronnych i wpływające na obniżenie wartości zasobów dynamicznych (przy nałożeniu się lejów depresyjnych),
- brak strefy ochrony pośredniej zasobowej oraz brak stref ochrony bezpośredniej dla części ujęć,
- brak zabezpieczenia nieczynnych ujęć.

Surowce mineralne i gleby

Do zasobów surowcowych zlokalizowanych w rejonie Świdwina należą:

- złoża kruszywa naturalnego “Świdwinek” znajdujące się poza granicami miasta o zasobach bilansowych w ilości 116,5 tys. ton,
- wody geotermalne, o temperaturze 30-120°C, (na wypływie średnio o temperaturze 67°C). Są to wody silnie zasolone, co stanowi znaczną przeszkodę w ich wykorzystaniu dla potrzeb ciepłownictwa.

Na obszarze miasta przeważają gleby żytńio-ziemniaczane i żytńio łubinowe. Grunty rolne posiadają wysoką wartość bonitacyjną. W odniesieniu do gruntów ornych, grunty klasy R IVb-RIIIb zajmują ponad 50% ogólnej powierzchni miasta, a użytki zielone III i IV klasy niecałe 50%. Gleby o najwyższych wartościach bonitacyjnych skoncentrowane są w części wschodniej miasta oraz w części południowej. W odniesieniu do rolniczej przydatności gleb, przeważają grunty orne kompleksów „żytni dobry” – 329 ha i „żytni słaby” – 294 ha (ponad 60% ogółu gruntów ornych). Prawie cała powierzchnia użytków zielonych zaliczana jest do kompleksu dobrego – 190 ha. Badania cech fizycznych gleb i występowania substancji szkodliwych wykazują minimalny stopień zanieczyszczenia gleb.

2.4. Zasoby kulturowe

Na terenie Świdwina (i okolic) do końca XX wieku odkryto (głównie w wyniku prac AZP) 95 różnego typu stanowisk archeologicznych. Znaleźiska nie posiadają wartości materialnej, stanowią zaś nieocenione źródło do badań i oceny prehistorii. Stąd też niezbędna jest ochrona potencjalnych reliktyw osadniczych przed zniszczeniem. Na obszarze miasta najliczniej reprezentowane są stanowiska średniowieczne, powszechnie łączone z momentem zasiedlenia miasta i powstania zamku, co może potwierdzać lokację miasta na tzw. surowym korzeniu.

Średniowieczne miasto lokacyjne zostało założone na wschodnim brzegu Regi na planie zbliżonym do trapezu. Szczelnie wypełniało obszar piaszczystej łachy o wymiarach 350 x 300 m. Mimo wojennych zniszczeń stosunkowo czytelna pozostała siatka ulic Świdwina z centralnie ulokowanym rynkiem, na którym w XIV wieku posadowiono ratusz - układ urbanistyczny średniowiecznego miasta został zniekształcony przez późniejszą XX-wieczną zabudowę. Odbudowa miasta od 1959 r. wkroczyła w fazę budowy nowych bloków wg doktryny ubożego modernizmu obiekty nie trzymały się linii zabudowy, a zasadą ich lokalizacji była otwartość, co przez ówczesne służby konserwatorskie zostało uznane za właściwą formę zabudowy starych miast. Niestety w Świdwinie, jeszcze po 1965 r. wyburzono zachowane na północy Starego Miasta (ul. Nad Regą, Rzeczna, Myśliwska) i na całej długości wzniesiono w „układzie grzebieniowym” 5 wieloklatkowych bloków. Skutkiem tego zabytkowy układ urbanistyczny w swej reliktovej formie nie został zachowany. Siłą rzeczy zachowały się relikty podziemne, będące swoistą księgą dziejów miasta, oczekujące na dogodne warunki rewaloryzacji (po badaniach archeologicznych).

Średniowieczne miasto umocnione było murami miejskimi, podwójnym wałem umocnień ziemnych, a od południa i wschodu rzeką Regą z jej odnogami opływającymi wzniesiony na wzgórzu zamek. Naturalną linię obrony wzmocniały nadrzeczne bagna. Do miasta prowadziły dwie bramy – Kamienna i Młyńska, trzecia brama – Zamkowa łączyła miasto z zamkiem. Przez długi czas topografia terenu ograniczała rozwój terytorialny miasta. Najbardziej znany widok miasta to panorama wg Meriana z 1652 roku, na której widoczne jest miasto otoczone murami z basztami i bramami; dominantę wysokościową stanowił kościół z wieżą zwieńczoną stożkowym hełmem z iglicą i kurkiem oraz sygnaturką. Po prawej stronie miedziorytu ukazano Bramę Kamienną i najbardziej wysuniętą na wschód wieżę obronną – Kiek Pommern. Po prawej stronie kwartał rynkowy z ratuszem miejskim o schodkowych szczytach, zabudowany budynkami mieszkalnymi ustawionymi szczytami do ulicy. Z lewej strony – świdwiński zamek z wieżą obronną, otoczony fosą. Tło miedziorytu i pierwszy plan dobrze oddaje ukształtowanie terenu i rolniczy charakter okolicy. Na panoramie miasta wg Petzolda (1710-1715) oprócz murów otaczających stare miasto, zaznaczono ekspansję terytorialną w kierunku wschodnim, jak również zniszczenia wojenne: uszkodzone domostwa i mury (Brama Kamienna) – zniknęła sygnaturka nad nawą kościoła, wieża Kiek Pommern utraciła hełm, a ratusz barokową wieżyczkę. Przebudowano również zamek. Mury obronne rozebrano w XVIII i na początku XIX wieku. Do czasów

współczesnych zachował się niewielki ich fragment przy ul. Nad Regą, stanowiący fragment ogrodzenia posesji Nad Regą 5a oraz jedna z trzech bram miejskich – Brama Kamienna.

Liczne pożary nawiedzające Świdwin strawiły w przeważającej mierze drewnianą i szachulcową zabudowę miejską. Obowiązujące od połowy XVIII wieku nowe przepisy budowlane zakazywały m.in. krycia domów strzechą i wprowadzały obowiązek budowy solidnych kominów. Z końca XVIII wieku pochodził ryglowy budynek plebanii, rozebrany w latach 70-tych XX wieku (wpisany do rejestru zabytków wraz z powstałym około 1850 r. murowanym budynkiem w głębi działki kościelnej). Rozebranie murów i wałów oraz zasypanie fos i odnóg Regi umożliwiło rozwój przedmieść – po wschodniej stronie powstało Nowe Miasto z ul. Nowomiejską wytyczoną na miejscu wałów. Po stronie północnej po wybudowaniu dworca – przedmieście północne powtarzające układ historycznej kompozycji Starego Miasta. W tym czasie zatarciu uległa również pierwotna odrębność miasta i zamku, fosy zostały zasypane, a dziedziniec zamku wybrukowany (pocz. XIX w.). W połowie XIX wieku na wschodnim krańcu ówczesnego miasta powstał park miejski, stare cmentarze, po wytyczeniu nowego cmentarza na północny wschód od ul. Cmentarnej, zostały zamienione na park (obecnie tzw. Mały Park na zapleczu placu Jana Pawła II).

W II połowie XIX wieku w związku z rozwojem przemysłowym nastąpiła ekspansja terytorialna miasta, które po początkowym okresie rozbudowy dzielnicy przemysłowej od torów kolejowych do wschodniej pierzei ul. 3-go Marca na początku wieku XX-tego zagospodarowało stoki doliny lokując zakłady przemysłowe i warsztaty rzemieślnicze w kwartale między ul. 3-go Marca i Kościuszki, natomiast na stokach doliny – wznoszące się prostopadle osiedla z prostymi dwustronnie budowanymi ulicami (Polna, Reymonta, Popiełuszki, Cmentarna i Chrobrego). W latach międzywojennych podobny zespół osiedli powstał prostopadle do ul. Drawskiej (Mickiewicza, Broniewskiego, Słowackiego). W latach 1920-1928 powstało osiedle Botenhagen (Zatorze) o ulicach prostopadłych do ul. Szczecińskiej, które charakteryzuje ujednoliconą zabudowa na dużych działkach z ogrodami. Zniszczenia wojenne 1945 r. dotknęły przede wszystkim centrum miasta, (podpalone przez Rosjan już pod zdobyciu miasta), gdzie unicestwieniu uległy całe kwartały; zabudowano je w latach 60-tych XX wieku blokami mieszkalnymi.

Do najcenniejszych obiektów zabytkowych Świdwina należy zamek (gotycki z późniejszymi barokowymi nawarstwieniami), gotycki Kościół Mariacki oraz powstała w końcu XIV wieku Brama Kamienna, jeden z nielicznych relikwów średniowiecznych dzieł obronnych, Wieża Bismarcka, Mury obronne. Unikatem w skali Pomorza Środkowego jest

cmentarz Żydowski w Dobrach Rycerskich, jeden z nielicznych cmentarzy żydowskich, które nie uległy całkowitemu zapomnieniu.

a) Zamek Świdwiński

Warowny zamek wybudowano w XIII wieku, w okresie przedlokacyjnym miasta, tuż przy brodzie na rzece Redze. Miał on strzec komunikacyjnej i handlowej trasy znad morza na południe i ze Szczecina do Białogardu. Budowla nawiązywała nieregularnym rzutem do słowiańskiej tradycji warowni drewniano-ziemnych. Zamek często zmieniał właścicieli – od biskupów kamieńskich odkupili go książęta brandenburscy, a po sekularyzacji zajęły go urzędy pruskie: podatkowy i katastralny, zbrojownia, sąd i więzienie. Po 1945 roku znajdowała się tu siedziba szkoły rolniczej. W 1952 roku miał miejsce pożar, który doszczętnie zniszczył całą warownię. Po odbudowie i oddaniu do użytkowania w 1968 roku zamek został zaadaptowany na cele placówek kulturalnych. Obecnie znajduje się tu siedziba Świdwińskiego Ośrodka Kultury i Biblioteki Miejskiej, przy której mieści się całoroczne Centrum Informacji Turystycznej i Gospodarczej. W ostatnich latach ten najbardziej reprezentacyjny obiekt Świdwina został gruntownie wyremontowany.

b) Kościół Mariacki

Prawdopodobne powstanie Kościoła w Świdwinie datuje się na 1338 rok. Obecne rozmiary i trójnawowy, gotycki kształt, zostały mu nadane ponad sto lat później. W 1475 r. przybudowano boczne kaplice, gdzie ulokowana została zakrystia, a wieża została wybudowana dopiero w 1505 r. Świdwiński kościół kilkakrotnie ulegał zniszczeniu: w 1644 r. wieża została zniszczona przez uderzenie pioruna, w 1689 r. po wielkim pożarze, który strawił niemal całe miasto, z kościoła pozostały tylko otaczające go mury, a w 1776 roku piorun ponownie spalił drewnianą wieżę. W czasie działań wojennych w 1945 roku świątynia została niemal doszczętnie zniszczona, jednak dzięki determinacji parafian i aktywnej działalności Komitetu Odbudowy Kościoła, nastąpiło szybkie jego odbudowanie i regotyżacja. Niestety jak dotąd nie udało się odbudować wieży do dawnych, oryginalnych, strzelistych rozmiarów i kształtów.

c) Brama Kamienna

Średniowieczny Świdwin strzeżony był przez trzy bramy, z których do dzisiejszych czasów jako jedyna pozostała Brama Kamienna, zbudowana w XIV w., oddzielająca starą część miasta od nowych zabudowań. Za bramą znajdują się odnowione, zabytkowe kamieniczki z XVIII w. Brama powstała na planie czworokąta o dwóch kondygnacjach nadziemnych z poddaszem. Ściany wykonane zostały z cegły gotyckiej, przemurowanej kamieniem polnym. Od strony wschodniej dobudowano ściany przyporowe, tzw. blendy. W 1475 roku miała miejsce przebudowa bramy, a jej szczyty zmieniono w XVIII wieku. Od 2002 roku świdwińska brama zaopatrzona jest w dębowe wrota, wykonane w stylu gotyckim, prawie 5,5 metrowej wysokości i ważące niemal dwie tony. W 2014 roku dokonano renowacji Bramy Kamiennej ze względu na jej zły stan techniczny. Prace obejmowały między innymi wymianę pokrycia dachowego, odgrzybienie, oczyszczenie elewacji, wzmocnienie murów, uzupełnienie ubytków, renowację i pomalowanie drewnianych wrót. Dodatkowo zamontowano oświetlenie zewnętrzne.

d) Wieża Bismarcka

Po śmierci Otto von Bismarcka, społeczeństwo pruskie ufundowało budowę licznych wież widokowych upamiętniających Żelaznego Kanclerza. Świdwińska wieża powstała na wzgórzu, na skraju parku miejskiego. Budowę, pod kierownictwem Franza Brewinga, zakończono 17 września 1911 r. Konstrukcja stoi na kwadratowym, 3-metrowym piedestale z wmurowanymi drzwiami, po otwarciu których można było wejść po krętych schodach na platformę widokową, z czterema tarasami i metalowym koszem obserwacyjnym. Przez długie lata w dniu 1 kwietnia w pobliżu wieży odbywały się uroczystości z okazji urodzin Bismarcka. Po wojnie budowla zaczęła niszczeć, a w chwili obecnej, z uwagi na zły stan techniczny, wejście na nią jest zabronione.

e) Mury obronne

Miejskie mury obronne, budowane od 1319 roku, otaczały miasto i stanowiły zarówno element obrony przed atakiem z zewnątrz, jak i formę dyscyplinowania mieszkańców. Mury były wyposażone w system konstrukcji obronnych - bramy miejskie, basztę okrągłą na narożniku północno-wschodnim i czatownie prostokątne oraz półokrągłe. Od 1787 roku miasto przystąpiło do stopniowej likwidacji murów, sprzedając je na materiał budowlany, jako ostatnią w 1814 r. rozebrano Bramę Młyńską. Do II wojny światowej zachowały się

fragmenty murów wbudowanych w budynki mieszkalne i gospodarcze usytuowane przy ulicze przymurnej lub po ich stronie zewnętrznej. Po wojnie w trakcie porządkowania spalonej zabudowy znaleziono kilka odcinków, z których do dnia dzisiejszego zachował się 14 metrowy odcinek w pobliżu Regi, stanowiący obecnie fragment ogrodzenia posesji przy ul. Nad Regą 5a. Zachowany fragment zbudowany jest z cegły w wątku wendyjskim, na kamiennym fundamencie i podmurówce, ma szerokość około 90 cm i wysokość do 2.0 m

f) Cmentarz Żydowski

Cmentarz powstał w początku XIX w. przy drodze do Dóbr Rycerskich na stoku wzgórza, które do roku 1945 nosiło nazwę Żydowskiej Góry (Juden Berg). Teren na planie kwadratu, o powierzchni 0,5 ha został otoczony murem kamiennym z luźno poukładanych kamieni polnych i podzielony na kwatery alejami lipowymi. Na cmentarzu pomimo licznych grabieży, zachowało się wiele macew, a układ przestrzenny jest nadal czytelny. Można przypuszczać, że jest to jedna z najlepiej zachowanych nekropolii żydowskich na terenie województwa. Teren cmentarza został w ostatnich latach uporządkowany i znajduje się pod opieką Kościoła Zielonoświątkowego ze Świdwina.

Wszystkie wymienione obiekty są tak ciekawe, a niektóre również ważne historycznie, że przy odpowiedniej promocji mogą zyskać znaczenie międzynarodowe, a już na pewno krajowe. Istotnym działaniem wydaje się również włączenie do programu turystycznego województwa zachodniopomorskiego wybitnych obiektów krajoznawczych z regionów przyległych.

3. Zagospodarowanie przestrzenne

Miasto Świdwin, jako nieliczne w Polsce, posiada opracowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, obejmujące teren całego miasta. Łącznie na jego terenie wyróżnia się 8 obszarów, które objęte są wyżej wspomnianymi planami:

3.1. Infrastruktura techniczna

Szeroko rozumiana infrastruktura, którą dysponuje miasto – sprawny transport, zasoby mieszkaniowe, infrastruktura usługowa oraz niezbędne we współczesnym świecie do życia i prowadzenia działalności media (zarówno tradycyjne, jak energia czy woda, jak

i nowoczesne - Internet) stanowią niezbędny warunek sprawnego funkcjonowania danej jednostki. Korzyści z dobrze rozwiniętej infrastruktury bezpośrednio wpływają na parametry osiągnięte przez gminę, świadczą o jakości życia w niej oraz atrakcyjności inwestycyjnej.

Infrastruktura drogowa i transport

Na terenie miasta występują drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz drogi kolejowe. Stan techniczny dróg kwalifikuje się do przebudowy lub modernizacji i wymaga stałych nakładów finansowych. Przez teren miasta przebiegają drogi wojewódzkie:

- 162 Kołobrzeg – Drawsko Pomorskie;
- 151 Świdwin – Łobez;
- 152 Świdwin – Płoty.

Zasadniczym problemem jest ruch tranzytowy prowadzony podstawowym układem ulic miasta, który w połączeniu z ruchem samochodowym powoduje znaczne ich obciążenie. Ponadto wymieszanie ruchu tranzytowego z miejskim zwiększa niebezpieczeństwo w poruszaniu się pieszych, ale również innych uczestników ruchu drogowego, obniża przepustowość dróg oraz zwiększa emisje spalin i poziom emitowanego hałasu.

Przez teren miasta przebiegają także linie kolejowe:

- linia kolejowa nr 202 Gdańsk Główny - Stargard Szczeciński;
  - tzw. Magistrala Nadbałtycka, znaczenia państwowego, pierwszorzędna, zelektryfikowana, częściowo dwutorowa. Czynna w ruchu pasażerskim i towarowym, bezpośrednie połączenie kolejowe ze Szczecinem, Gdynią, Olsztynem, Białymstokiem;
  - linia przebiegająca przez Świdwin jest obecnie jednotorowa (uruchomiona w czerwcu 1859 r. jako linia dwutorowa). Wiosną 1945 r. Rosjanie jako zdobycz wojenną rozebrali drugi tor na odcinku Białogard - Runowo Pomorskie. Prędkości szlakowe: 120 km/h dla pasażerskich składów wagonowych, 120 km/h dla autobusów szynowych, 70 km/h dla towarowych składów wagonowych;
- linia kolejowa nr 421 Smardzko - Świdwin;
  - znaczenia państwowego, drugorzędna, nieelektryfikowana, jednotorowa. Czynna w ruchu towarowym, przewoży paliwa lotniczego do jednostki wojskowej w Świdwinie;
  - prędkość szlakowa 50 km/h;

- o dawniej jako linia Połczyn-Zdrój - Świdwin, odcinek Połczyn-Zdrój - Smardzko jest nieczynny i skreślony z ewidencji PKP Polskie Linie Kolejowe, przewozy pasażerskie zawieszono w 1997 r., towarowe w 1999 r. Infrastruktura nieczynnego odcinka mimo licznych ubytków jeszcze istnieje.

Ponadto w odległości około 5 km od centrum miasta znajduje się lotnisko wojskowe, 21 Baza Lotnictwa Taktycznego. Ruch na lotnisku jest zamknięty dla cywili, jednak często służy jako lądowisko dla rządowych samolotów. Jest to wojskowe osiedle Świdwina. Pas startowy ma długość 2,5 km i 60 m szerokości. Ok 23 km na północ od miasta znajdują się dwa prywatne, lądowiska dla śmigłowców: Agro Słowenkowo oraz PRH.

Wodociągi i gospodarka ściekowa

Na terenie miasta Świdwin (dane GUS, stan na 31.12.2012 r.) ponad 95% ogólnej liczby mieszkańców zaopatrywanych jest ze zbiorowych systemów wodociągowych (instalacji wodociągowej), zasilanych w wodę z funkcjonujących ujęć wody. Długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła w 2013 roku (podobnie jak rok wcześniej) 17,2 km.

Tabela 5. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna na terenie Świdwina

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Długość czynnej sieci rozdzielczej-wodociągowej (km)	13,1	14,1	15,0	15,5	17,2	17,2
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	23,6	23,6	23,7	23,9	27,7	37,5
Udział korzystający z sieci wodociągowej w liczbie ludności ogółem	95,1%	95,1%	95,1%	95,2%	95,3%	98,0%
Udział korzystający z sieci kanalizacyjnej w liczbie ludności ogółem	82,5%	82,6%	82,7%	82,8%	84,1%	91,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na 31.12 danego roku)

Zużycie wody w gospodarstwach domowych przez jednego mieszkańca na dobę wynosi 29,7 dm³. Za zaopatrzenie miasta w wodę odpowiada Zakład Usług Komunalnych w Świdwinie Sp. z o. o.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie miasta Świdwin w 2013 roku wynosiła 37,5 km. Ponad 13 tys. mieszkańców miasta korzystało w 2012 roku z sieci kanalizacyjnej, co

daje 84,1% ogółu korzystających. Ścieki odprowadzane są do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków o wydajności 4500 m³/d; RLM=25875. Wydajność oczyszczalni po rozbudowie i modernizacji w 2005 r. wynosi $Q_{\text{śrd}} = 4\ 500\ \text{m}^3/\text{d}$ (RLM 25 875). Obecnie do oczyszczalni dopływają ścieki wyłącznie z miejscowości Świdwin. Dzięki zwiększeniu przepustowości w najbliższej przyszłości planuje się podłączenie do oczyszczalni nowych zakładów przemysłowych oraz okolicznych miejscowości i wsi.

Technologia rozbudowanej i zmodernizowanej oczyszczalni oparta jest na metodzie niskoobciążonego osadu czynnego z wykorzystaniem reaktora cyrkulacyjnego. Oczyszczalnia posiada również rozwiniętą gospodarkę osadową z mechanicznym odwadnianiem oraz instalacją higienizacji osadu wapnem. Obiekt wyposażony jest ponadto w rozbudowany system automatycznego sterowania pracą oczyszczalni oraz program wizualizacji wszystkich procesów technologicznych na stanowisku operatorskim. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Rega.

Gospodarka odpadami

1 stycznia 2012 roku w życie weszła zmieniona ustawa o zachowaniu czystości i porządku w gminach, która zobowiązała je do wprowadzenia nowego systemu w terminie 18 miesięcy. Od 1 lipca 2013 roku to gmina przejęła odpowiedzialność za zbieranie odpadów z jej obszaru oraz ustalenie składek za ich odbiór i zagospodarowanie. Firmą odbierająca odpady na terenie miasta Świdwin jest wyłoniony w drodze przetargu Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Świdwinie, z kolei miejscem zagospodarowania odpadów: Międzygminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Waryniu Górnym. Ponadto z nieruchomości niezamieszkałych odpady są odbierane, oprócz Zakładu Usług Komunalnych, przez firmę Remondis Sanitech Poznań Sp. z o.o. oraz Międzygminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o., które również składują zebrane odpady w Waryniu Górnym, a także Eko-Fiuk S.C składujące odpady na składowisku P.H.U. EKO-FIUK S.C. Zakład Unieszkodliwiania Odpadów. Dodatkowo Urząd Miasta prowadzi rejestr/wykaz przedsiębiorstw, które zajmują się zbieraniem różnorodnych odpadów, m.in.:

- rejestr podmiotów odbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny;
- wykaz aptek zbierających przedterminowe leki oraz opakowania po lekach;
- wykaz firm posiadających zezwolenia na wywóz nieczystości ciekłych na terenie miasta Świdwin;
- wykaz punktów zbierających zużyte baterie i akumulatory.

Dokumentem regulującym nowe zasady gospodarki odpadami w Świdwinie, w związku z nowelizacją ustawy, jest „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Świdwin” przyjęty uchwałą Nr XXVI/215/13 Rady Miasta Świdwin. Ponadto ustawa nałożyła na gminę obowiązek zorganizowania punktu selektywnej zbiórki odpadów. W Świdwinie punkt ten ma formę mobilną, a mieszkańcy mają możliwość oddawania odpadów zebranych selektywnie, w tym zużytego sprzętu elektrycznego, do punktów mobilnych według udostępnianego wcześniej harmonogramu.

Zgodnie z danymi, udostępnianymi przez Urząd Miasta, w 2012 roku w Świdwinie osiągnięto następujące poziomy recyklingu:

- papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – 11,6%;
- innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych – 7,44%.

Z kolei poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania osiągnął wielkość 81,26%.

Tabela 6. Zbiorcze zestawienie odpadów miasta Świdwin w latach 2008-2012

2008	2009	2010	2011	2012
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku ogółem (t)				
6017,00	5097,95	5486,18	3446,24	3769,67
Odpady pochodzące z gospodarstw domowych (t)				
5291,00	4784,02	5118,80	3191,53	3415,77
Odpady z gospodarstw domowych przypadające na jednego mieszkańca (kg)				
341,4	306,3	320,9	200,4	215,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na 31.12 danego roku)

W analizowanym okresie ilość odpadów zebranych w ciągu roku ogółem nieustannie ulega zmianom, jednak w 2012 roku, w porównaniu z rokiem 2008 wielkość ta zmniejszyła się o prawie 37,4%. Podobnie sytuacja ta kształtowała się w przypadku odpadów pochodzących z gospodarstw domowych oraz wskaźnika ilości tych odpadów przypadających na jednego mieszkańca. Spadek tych wielkości nastąpił odpowiednio o 35,4% i 36,9%. Najniższy poziom analizowanych wartości odnotowano w 2011 roku, a w rok później

wartości te ponownie odnotowały wzrost i tak w 2012 roku na jednego mieszkańca przypadało 215,2 kg odpadów pochodzących z gospodarstw domowych.

Gazownictwo

Świdwin posiada dobre warunki od strony technicznej do rozwoju gazownictwa przewodowego (istniejące stacje i sieci gazowe posiadają około 30% przepustowość – „Program ochrony środowiska dla Miasta Świdwin na lata 2012-2015, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019”). Miasto zasilane jest gazem ziemnym przewodowym GZ-50, wysokiego ciśnienia, siecią posiadającą rezerwę przepustowości. Dystrybuują gazu zajmuje się natomiast Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Poznaniu. Oprócz tego zasilane jest również gazem GZ-30 przez GEN.GAZ ENERGIA S.A. w Tarnowie Podgórnym. Według danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych (stan na koniec 2012 roku) długość czynnej sieci gazowej w Świdwinie wynosi 52 270 m, w tym przesyłowej 1004 m, a rozdzielczej 51 266 m. Ponadto zarejestrowano 4485 odbiorców gazu. Z sieci gazowej korzystało łącznie 12 289 osób, co stanowi około 78,1% całkowitej liczby mieszkańców miasta.

Ciepłownictwo i energetyka

Zadania z zakresu zaopatrzenia mieszkańców miasta w ciepło realizowane są przez kotłownie będące własnością Miejskiej Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Świdwinie oraz przez indywidualne źródła ciepła. Dodatkowo funkcjonują zakładowe źródła ciepła, które nie zajmują się zaopatrzeniem mieszkańców, a jedynie obiektów przemysłowych i usługowych. Zgodnie z „Programem ochrony środowiska dla miasta Świdwin” rozwój ciepłownictwa w mieście może się odbywać w oparciu o różne paliwa, a także przy wykorzystaniu energii odnawialnej.

W energię elektryczną miasto jest zasilane na poziomie napięcia 110 kV poprzez stację transformatorowo-rozdzielczą 110/15 kV, która została zlokalizowana w zachodniej części miasta. Stacja ta z kolei zasilana jest z dwóch stron liniami napowietrznymi 110 kV: Łobez-Białogard i Połczyn Zdrój-Świdwin. Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu w 2012 roku wyniosło 10 516 MWh i jest ono wyższe od zużycia w 2009 roku o 234 MWh.

Telekomunikacja

W zakresie telefonii stacjonarnej miasto Świdwin obsługiwane jest przez centralę telefoniczną Telekomunikacji Polskiej S.A. Ponadto w całości objęte jest zasięgiem telefonii komórkowej największych sieci, tj.: Orange, Plus, Play i T-Mobile. Sieć rozwiniętej infrastruktury telekomunikacyjnej umożliwia również łatwy dostęp do szerokopasmowego łącza internetowego. W związku z tym potrzeby mieszkańców pod względem łączności są w pełni zaspokojone.

3.2. Infrastruktura społeczna

Oświata

Na terenie miasta Świdwin funkcjonują dwa pięciooddziałowe przedszkola: nr 1 im. Kubusia Puchatka, nr 2 im. Pod Topolą oraz dwuoddziałowe Niepubliczne Anglojęzyczne Przedszkole „Happy Days”, do których w 2013 roku uczęszczało łącznie 301 dzieci. Publiczne Przedszkole nr 1 jest jedynym przedszkolem w powiecie świdwińskim, które posiada grupę integracyjną. Wychowanie przedszkolne realizowane jest również w ramach oddziałów przedszkolnych zlokalizowanych w szkołach podstawowych, których w 2013 roku było łącznie 9, a uczęszczało do nich 229 dzieci.

W mieście funkcjonują również 4 szkoły podstawowe i 2 gimnazja, w których w 2013 roku uczyło się odpowiednio: 963 i 461 uczniów, a liczby te z roku na rok wykazywały zróżnicowane tendencje (od 2010 roku wzrost o 4,4% w przypadku SP oraz spadek o 18,3% w przypadku gimnazjów, natomiast w porównaniu z rokiem 2008 były to w głównej mierze spadki). To szkoły z bogatymi tradycjami, prowadzące współpracę z licznymi instytucjami pożytku publicznego.

Tabela 7. Wykaz szkół i placówek oświatowych

Szkoły i placówki oświatowe
Publiczne Przedszkole nr 1 "Kubuś Puchatek"
Publiczne Przedszkole nr 2 "Pod Topolą"
Niepubliczne Anglojęzyczne Przedszkole Happy Days
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Orła Białego
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. ppor. Emilii Gierczak
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Lotników Polskich
Szkoła Podstawowa Specjalna nr 2 w Sławoborzu Filia w Świdwinie

Publiczne Gimnazjum Nr 1 im. Osadników Wojskowych
Publiczne Gimnazjum Specjalne nr 2 w Świdwinie
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Władysława Broniewskiego
Policealna Szkoła Wiliams
Zespół Szkół Rolniczych im. Stefana Żeromskiego
Szkoły dla dorosłych: technikum uzupełniające, technikum zawodowe, zaoczna szkoła policealna
Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy w Świdwinie
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Świdwinie
Szkolne Schronisko Młodzieżowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Systemu Informacji Oświatowej (www.cie.men.gov.pl); stan na 31.09.2013 r.

W Świdwinie znajduje się także Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. W. Broniewskiego, w którym znajduje się: liceum ogólnokształcące dla młodzieży (o profilach: biologiczno-medyczny, matematyczno-fizyczny, humanistyczno-dziennikarski, językowo-ekonomiczny, ogólny z elementami ratownictwa medycznego i ratownictwa wodnego), zasadnicza szkoła zawodowa (wielozawodowa i sprzedawca) oraz liceum ogólnokształcące dla dorosłych. Funkcjonuje również Zespół Szkół Rolniczych – Centrum Kształcenia Praktycznego - im. Stefana Żeromskiego (o profilach: Technikum, Ekonomiczne, Technikum Mechanizacji Rolnictwa, Technikum Informatyczne, Technikum Żywienia i Usług Gastronomicznych, ZSZ Kucharz, ZSZ Mechanik Operator Maszyn i Pojazdów Rolniczych) oaz inne placówki wymienione w powyższej tabeli.

Tabela 8. Liczba uczniów i absolwentów w placówkach oświatowych kształcenia podstawowego na terenie miasta Świdwin

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Przedszkola						
Dzieci	261	254	249	270	290	291
Oddziały przedszkolne						
Dzieci	70	155	196	224	212	229
Szkoły podstawowe						
Uczniowie	1001	976	922	957	969	963
Absolwenci	205	174	175	141	151	156
Gimnazja						
Uczniowie	612	558	568	544	519	461

Absolwenci	182	198	193	190	174	184
------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na 31.12 danego roku)

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (BDL) wskaźnik skolaryzacji brutto w 2013 roku dla szkół podstawowych w Świdwinie wynosił 106,29%, a dla gimnazjów 106,96%. Wskaźniki te były na zdecydowanie wyższym poziomie w porównaniu ze wskaźnikami dla powiatu (92,83% i 96,74%), województwa (96,19% i 97,54%) i kraju (98,58% i 99,10%).

W 2012 roku w szkołach znajdujących się na terenie miasta - według danych statystycznych GUS – mieściło się 5 pracowni komputerowych (3 w SP, 2 w gimnazjach), w których łącznie znajdowało się 171 komputerów, w tym 168 podłączonych do Internetu. Wyposażenie szkół w komputery na przestrzeni analizowanych lat stopniowo wzrasta. Wskaźniki komputeryzacji z kolei wskazują na większą liczbę uczniów przypadających na jeden komputer z szerokopasmowym dostępem do Internetu przeznaczonym do użytku uczniów, w porównaniu do tej samej sytuacji dla całego powiatu, województwa czy kraju i odpowiednio wynosi on 46,5, 35,8, 17,3 i 16 osób. Od roku szkolnego 2013/2014 spadła liczba uczniów przypadających na jeden komputer.

Kultura i sport

Centrum życia kulturalnego w Świdwinie znajduje się w średniowiecznym Zamku, który jest również najbardziej okazałą i najcenniejszą budowlą w mieście. Na siedzibę Świdwińskiego Ośrodka Kultury przeznaczono go po gruntownym remoncie w 1968 roku. W Ośrodku znajdują się m.in.: obszerna sala widowiskowa z zapleczem, salon wystaw i mniejsze sale do imprez kameralnych. Plenerowe widowiska często odbywają się na zamkowym dziedzińcu lub na podzamczu. W ramach ŚOK funkcjonują: Dom Kultury, Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Jana Śpiewaka, Centrum Informacji Turystycznej i Świdwińska Orkiestra Dęta. Świdwiński Ośrodek Kultury wypracował, poprzez cykliczność działań i ciągłość organizacji imprez ponadlokalnych, specyficzną nową tradycję kulturalną, wspomagającą identyfikację mieszkańców z miastem. Są to takie działania jak:

- Bitwa o krowę - widowisko historyczne oparte na faktach z 1469 roku, w formie turnieju miast - Świdwina i Białogardu;
- Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. Jana Śpiewaka i Anny Kamieńskiej skierowany do młodych poetów niezrzeszonych;
- Wojewódzkie Przeglądy Teatrów - majowe prezentacje wszystkich form teatralnych;

- Kaziuki - Jarmark Wileński, utrzymany w klimacie kresowym;
- Dni Kultury Kresowej - przegląd twórczości kresowiaków osiedlonych na Pomorzu Zachodnim;
- Ogólnopolski Turniej Rycerski - impreza organizowana przy współudziale zaprzyjaźnionych ze Świdwinem bractw rycerskich;
- Dni Świdwina – corocznie organizowane tzw. „imieniny miasta”.

Podstawowym obszarem działalności Świdwińskiego Ośrodka Kultury jest miasto Świdwin, jednak poprzez współpracę ze Starostwem Powiatowym jego działalność oddziałuje na obszar całego powiatu. Jest to związane w głównej mierze z pomocą organizacyjną, merytoryczną i techniczną przy organizacji konkurów i przeglądów o zasięgu powiatowym.

Ciekawostką jest fakt, że w zamku aktywnie działają świdwińscy rycerze - Piesza Drużyna Michała von Manteuffla. Są corocznymi reprezentantami miasta w obchodach Bitwy pod Grunwaldem. Wiernie odtwarzają średniowieczne stroje, rekwizyty, obyczaje, a swoją obecnością uświetniają wiele lokalnych imprez.

Od 2011 roku w zamku zostały udostępnione dla zwiedzających komnaty muzealne. Głównym elementem jest wystawa poświęcona jednemu z najwybitniejszych ludzi pochodzących ze Świdwina - niemieckiemu naukowcowi i politykowi Rudolfowi Virchowowi. W innych salach natomiast można znaleźć, stare, niespotykane w dzisiejszych czasach przedmioty codziennego użytku.

Świdwińska Orkiestra Dęta funkcjonuje od 1993 roku uświetniając swoimi występami zarówno uroczystości w regionie, jak i imprezy ogólnokrajowe. Znana i ceniona jest również w Niemczech, gdzie grała m. in. w zaprzyjaźnionym ze Świdwinem mieście Prenzlau. W 2006 roku swoją działalność rozpoczął natomiast Świdwiński Chór Kameralny Sonores. Chór tworzą osoby w różnym wieku – uczniowie szkół ponadpodstawowych, osoby czynne zawodowo i emeryci – jest to chórek amatorski, który zrzesza ludzi różnych profesji. Centrum Informacji Turystycznej z kolei zajmuje się udzielaniem bieżących informacji turystycznych, informacji o organizowanych imprezach, bazie noclegowej i agroturystycznej z terenu całego powiatu świdwińskiego. Zajmuje się również udostępnianiem: folderów, broszur, map, informatorów opisujących szlaki wodne, piesze i rowerowe na terenie powiatu.

Tabela 9. Dane o placówce bibliotecznej funkcjonującej na terenie miasta Świdwin

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba czytelników w ciągu roku	1437	1470	1313	1311	1292
Wielkość księgozbioru [wol.]	53051	53 525	53 175	54 070	55 077
Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności [wol.]	3395,5	3 444,6	3 337,0	3 401,1	3 486,3
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	18,4	18,1	20,8	21,1	19,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na 31.12 danego roku)

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Jana Śpiewaka w Świdwinie funkcjonuje od 1978 roku w ramach ŚOK. W 2013 roku odnotowano łączną liczbę czytelników na poziomie 1292 osób, która jednak w analizowanych latach systematycznie spada (od 2008 roku spadek o ponad 10%). Większość wypożyczeń księgozbiorów ukształtowała się natomiast na poziomie 19,8 woluminów.

Świdwin przykłada dużą rolę do rozwoju kultury fizycznej wśród jego mieszkańców, dlatego podejmuje szereg działań mających na celu rozbudowę czy modernizację istniejącej infrastruktury sportowej. W 2012 roku miasto otrzymało dwie nagrody podczas gali „Budowniczy Polskiego Sportu”. Zostało ono docenione za wkład na rzecz rozwoju nowoczesnej infrastruktury sportowej. Jest to wyróżnienie przyznawane inwestorom za wyjątkowe zaangażowanie lub modernizację obiektów sportowych, aktywność i dużą odpowiedzialność w prawidłowym przebiegu procesu inwestycyjnego obiektów sportowych i rekreacyjnych w Polsce. Ponadto w Świdwinie działa wiele stowarzyszeń sportowych, propagujących rozwój sportu. Z kolei największą atrakcją sportową Świdwina jest „Park Wodny Relax” – nowoczesna kryta pływalnia istniejąca od 2002 roku.

Pomoc społeczna

Pomoc społeczna to instytucja polityki społecznej państwa. Działania z zakresu pomocy społecznej mają na celu przezwyciężanie trudnej sytuacji życiowej osób, które same nie są w stanie przezwyciężyć trudności losu przy wykorzystaniu własnych możliwości (w tym uprawnienia, zasoby itp.). Zadaniem pomocy społecznej jest przede wszystkim zapobieganie takim sytuacjom, podejmowanie działań prowadzących do usamodzielnienia osób dotkniętych trudnościami, integracja ze środowiskiem, a także organizacja sieci usług

socjalnych. Działalność z zakresu pomocy społecznej na terenie miasta prowadzona jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który jest jednostką organizacyjną gminy miejskiej realizującą zadania z tytułu pomocy społecznej określone w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Realizuje zarówno zadania własne, jak i zlecone, poprzez przyznawanie, wypłacanie lub wydawanie świadczeń pieniężnych lub rzeczowych, pracę socjalną, sprawowanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania podopiecznych oraz prowadzenie Dziennego Domu Pomocy Społecznej. Środowiskowy Dom Samopomocy w Świdwinie świadczy usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W Domu Samopomocy prowadzone są zajęcia mające na celu przygotowanie osób niepełnosprawnych do sprawnego funkcjonowania w społeczności lokalnej.

Tabela 10. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną według powodów jej otrzymywania w Świdwinie

Powód trudnej sytuacji życiowej	2010	2011	2012	2013	
	Liczba rodzin				%
UBÓSTWO	151	123	60	58	4,9%
SIEROCTWO	0	1	0	1	0,1%
BEZDOMNOŚĆ	10	10	10	10	0,8%
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	25	15	9	16	1,3%
	4	4	2	7	-
BEZROBOCIE	734	712	713	726	60,9%
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	177	162	174	183	15,4%
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	218	173	143	129	10,8%
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCH. I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓLEM	30	26	25	27	2,3%
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	21	19	17	15	-
RODZINY WIELODZIETNE	9	7	8	11	0,9%
PRZEMOC W RODZINIE	1	0	3	1	0,1%
POTRZEBA OCHRONY OFIAR HANDLU LUDŹMI	0	0	0	0	0,0%
ALKOHOLIZM	39	29	20	21	1,8%
NARKOMANIA	7	4	1	5	0,4%
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	5	4	6	4	0,3%

BRAK UMIEJĘTNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA MŁODZIEŻY OPUSZCZAJĄCEJ PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE	1	0	0	0	0,0%
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY LUB OCHRONĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ	0	0	0	0	0,0%
ZDARZENIE LOSOWE	16	1	0	0	0,0%
SYTUACJA KRYZYSOWA	0	0	0	0	0,0%
KLĘSKA ŻYWIŁOWA LUB EKOLOGICZNA	1	0	0	0	0,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdwinie

Pomoc społeczna przyznawana jest mieszkańcom Świdwina z różnych powodów. W 2013 roku najczęstszym powodem było bezrobocie (60,95%), w grupie tej odnotowano również jeden z największych przyrostów w porównaniu z rokiem poprzednim. Kolejnymi grupami są rodziny objęte niepełnosprawnością (15,8%) oraz ciężką lub długotrwałą chorobą (10,8%). Duży odsetek rodzin odnotowano również w przypadku ubóstwa, jednak w porównaniu z rokiem 2010 jest to zdecydowany spadek tych rodzin - o prawie 61,6%.

Tabela 11. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną

Rodzaj	2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych - ogółem	1043	2450	1131	2682	1178	2801	1087	2518	1061	2442	1035	2438
w tym:												
- świadczenia pieniężne	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	1087	2518	993	2248	976	2255
- świadczenia niepieniężne	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	814	2049	752	1857	769	1998
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	182	250	184	296	0	0	187	345	0	0	17	27

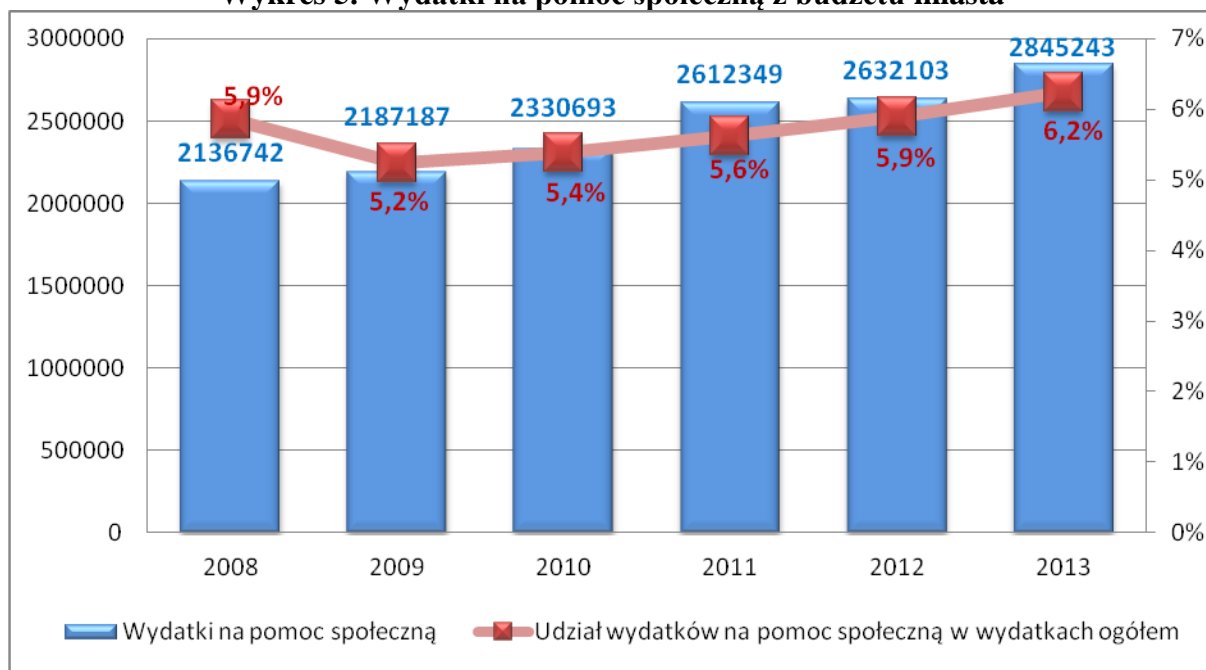

Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	2105	5459	1103	2643	1178	2801	987	2321	1061	2442	1024	2418
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej - ogółem	352	1103	463	1372	472	1381	47	63	381	762	1035	2438

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdwinie

W ramach zadań zleconych i własnych w 2013 roku przyznano świadczenia 1035 rodzinom (2438 osób) i było to znacznie mniej przyznanych świadczeń niż w latach poprzednich, choć liczba ta na przestrzeni analizowanych lat ulegała zmianom. W strukturze rodzaju świadczeń dominowały zdecydowanie te, które zostały przyznane w ramach zadań własnych. Z pomocy udzielanej w postaci pracy socjalnej w 2013 roku skorzystało łącznie 2438 osób (z 1035 rodzin) i była to największa liczba wśród analizowanych lat.

Wykres 5. Wydatki na pomoc społeczną z budżetu miasta

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Świdwin

Corocznie wzrasta także wielkość środków gminnych przeznaczanych na pomoc społeczną i tak w 2013 roku przeznaczonych zostało na nią 6,2% ogólnych wydatków Świdwina, podczas gdy w 2009 roku pomoc ta była na poziomie 5,2% całkowitych

wydatków. W ostatnim analizowanym roku pomoc w tym zakresie wyniosła 2 845 234 zł i wzrosła w całym analizowanym okresie o 33,2%. Wzrost wydatków na MOPS spowodowany jest zwiększeniem nowych zadań, których operatorem staje się ośrodek. Wspomnieć tu należy świadczenia alimentacyjne, dodatki mieszkaniowe, dodatki energetyczne, opiekę nad ludźmi w podeszłym wieku, asystenci rodziny, rodziny zastępcze. Nie bez znaczenia jest fakt, iż w ostatnich 5 latach MOPS był operatorem programu Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych w Mieście Świdwin realizowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Ochrona zdrowia

Miasto Świdwin będąc miastem powiatowym, nie posiada na swoim terenie szpitala. Szpital, który obsługuje powiat świdwiński znajduje się w Połczynie-Zdroju. W mieście działają natomiast następujące jednostki:

- NZOZ MI – MED.;
- Niepubliczny Zakład Opieki Medycznej Medyk s.c.;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ANA-LEK;
- NZOZ "Klinika na Drawskiej".

Według Banku Danych lokalnych na terenie miasta znajduje się 8 aptek, w związku z czym na jedną ogólnodostępną aptekę przypada 1966 osób.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Działalność organizacji pozarządowych znacząco wpływa na rozwój społeczeństwa obywatelskiego, ponieważ to za ich sprawą następuje integracja lokalnej społeczności oraz jej aktywizacja w różnych dziedzinach życia. Na terenie miasta funkcjonuje wiele organizacji, które działają w różnych obszarach, np.: kultura, sport, ochrona zdrowia, ekologia, przeciwdziałanie patologiom – wykluczeniu społecznemu, wpieranie osób niepełnosprawnych, czuwanie nad bezpieczeństwem publicznym itp. Według listy organizacji pozarządowych w Świdwinie działa 37 organizacji, stowarzyszeń, towarzystw, związków i klubów.

Świdwin corocznie realizuje program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Zostaje on uchwalany przez Radę Miasta na podstawie art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Głównym założeniem takich Programów jest dążenie

do stworzenia demokratycznego ładu społecznego w lokalnym środowisku. Osiągnięcie tego celu powinno opierać się na partnerstwie między samorządami i organizacjami oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Służyć temu ma osiągnięcie wielu celów szczegółowych.

Wskaźnik obrazujący liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. mieszkańców w 2013 roku dla Świdwina wyniósł 35, przy czym od 2009 roku wzrósł on z poziomu 28 jednostek. Dla powiatu (28), województwa (32) i kraju (32) wskaźnik ten ukształtował się na nieco niższym poziomie.

Współpraca zagraniczna

Partnerem zagranicznym miasta Świdwin jest niemieckie miasto Prenzlau. Kontakty tych miast sięgają lat 70-tych XX wieku. W momencie przemian gospodarczych współpraca ta zanikła, ale już w 1992 roku na mocy nowego porozumienia została wznowiona. Jednak w obliczu zaistniałych zmian politycznych partnerstwo to nabrało innego znaczenia. Poszerzono je o kontakty pomiędzy przedstawicielami biznesu obu miast, a z biegiem lat otworzyło także możliwości wspólnego starania się o środki z Unii Europejskiej. W 2008 roku zostało zawarte nowe porozumienie, w którym zawarto szczegółowe zasady partnerstwa. Uzgodniono w nim, że: „obecne partnerstwo miast należy ożywić i wspólnie pobudzać wymianę w obszarze kultury, nauki, sportu i rozrywki, aby wspierać poznawanie się i integrację obywateli obu krajów, znajdujących się w sercu Europy. Ponadto strony zamierzają wymieniać się informacjami i kontaktami w sferze gospodarczej, a w ramach Unii Europejskiej opracowywać wspólne programy rozwojowe”.

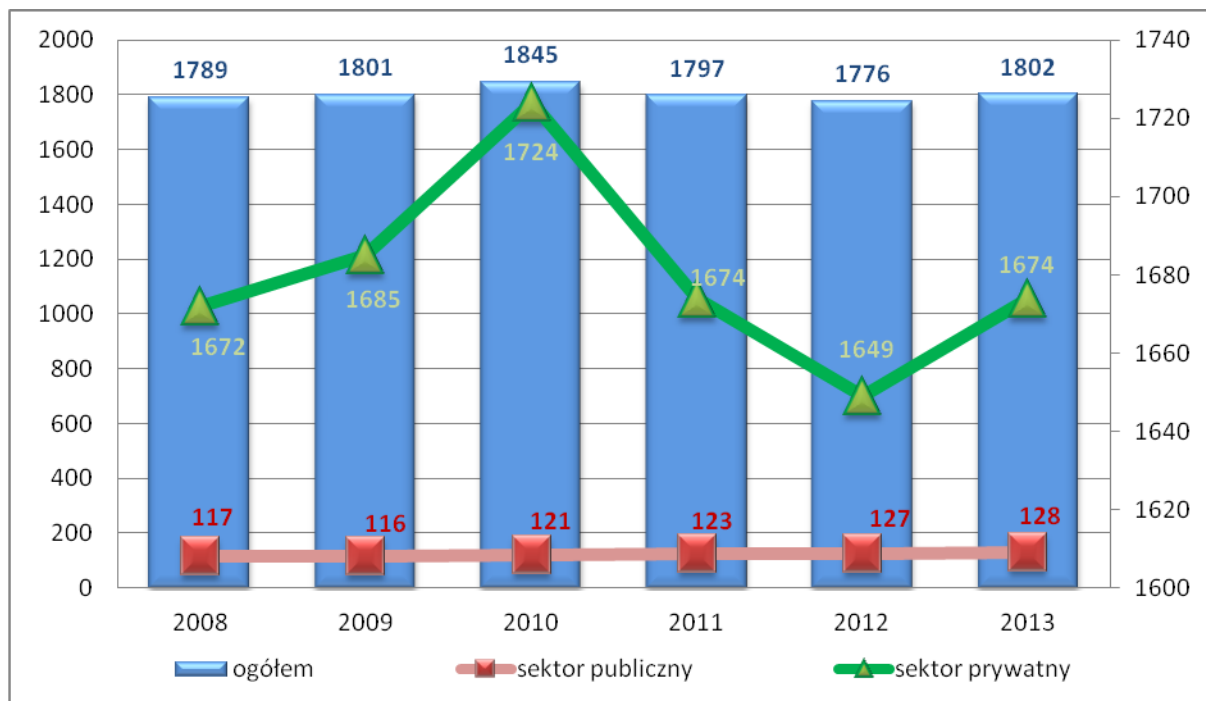
4. Gospodarka

Podmioty gospodarcze

W 2008 roku na obszarze miasta funkcjonowało 1789 podmiotów gospodarczych. Liczba ta w kolejnych dwóch latach zwiększyła się o 3,1%, by w następnych dwóch odnotować tendencję spadkową (spadek do 2012 roku o 3,7%). W 2013 roku w Świdwinie zarejestrowane były 1802 podmioty, wśród których zdecydowana większość należała do sektora prywatnego. Wszelkie zmiany liczby tych podmiotów na przestrzeni analizowanych lat były w głównej mierze związane z jej zmianami w sektorze prywatnym.

Wykres 6. Liczba podmiotów gospodarczych według sektorów własnościowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na 31.12 danego roku)

Analiza liczby podmiotów gospodarczych w podziale na sekcje gospodarki, które prowadzą działalność w Świdwinie wskazuje, że największa liczba podmiotów prowadzi działalność w sekcji G. W roku 2013 były to aż 572 podmioty (31,7% wszystkich podmiotów), których działalność związana była z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Kolejnymi istotnymi sekcjami gospodarki na omawianym obszarze są: sekcja L, czyli podmioty prowadzące działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości, F - budownictwo oraz C - przetwórstwo przemysłowe. W roku 2013 w sekcjach tych zarejestrowanych było odpowiednio: 260 (14,4% wszystkich podmiotów), 151 (8,4%) i 144 (8%) podmiotów.

Tabela 12. Liczba podmiotów gospodarczych według sekcji

Wyszczególnienie	2011	2012	2013
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	29	27	31
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	0	0	0
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	144	146	144

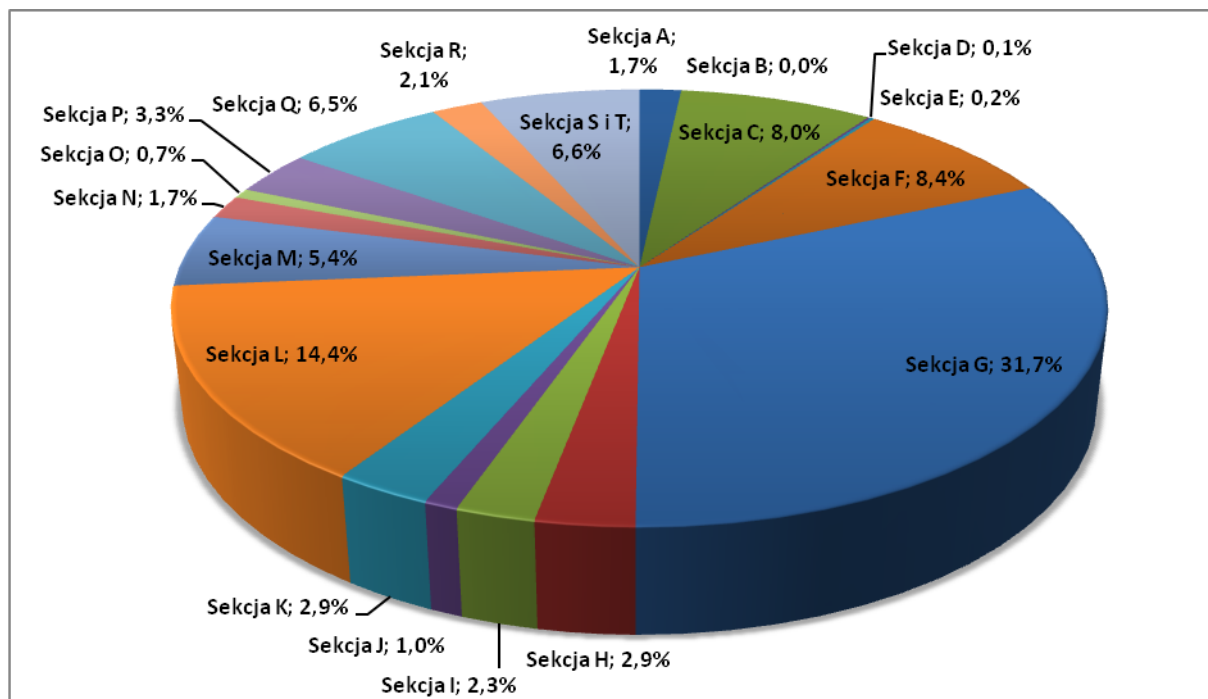
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	2	2
Sekcja E – Dostawy wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	3	3
Sekcja F – Budownictwo	146	150	151
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	604	579	572
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	49	51	52
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	44	42	42
Sekcja J – Informacja i komunikacja	20	18	18
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	58	54	52
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	253	257	260
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	104	91	97
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	28	28	31
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	13	13	13
Sekcja P – Edukacja	51	59	59
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	106	110	118
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	33	33	38
Sekcja S i T – Podstawowa działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	110	113	119
Ogółem	1797	1776	1802

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na 31.12 danego roku)

W dalszej kolejności znajdują się takie sekcje jak: S i T- Podstawowa działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (119 – 6,6%), Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (118 – 6,5%), czy M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (97 – 5,4%).

Wykres 7. Struktura podmiotów gospodarczych w Świdwinie w 2013 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na 31.12 danego roku)

Świdwin jest miastem o typowo przemysłowo-usługowym charakterze. Największymi pracodawcami w mieście są:

- Zakłady Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych PLASTCHEM;
- Zakład Mechanizmów Napędowych ZAMECH S.A.;
- Zakład Przemysłu Drzewnego;
- Plastic-Form Spółka Jawna;
- Przedsiębiorstwo Budowlane In-Tech Janusz Paprocki;
- BIS-PAK Spółka z o.o.;
- PPHU PLASTPOM;
- BARTEK Zakład Przetwórstwa Ryb;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowe Fleisch Mannschaft.

„W gospodarce miasta dominuje kilka branż, ze zdecydowaną przewagą produkcji metalowej i tworzyw sztucznych, przetwórstwa spożywczego, budownictwa oraz produkcji drzewnej. Kilka dużych zakładów produkcyjnych kontynuuje tradycje sprzed lat, inne powstały

niedawno lub – działając już wcześniej – zmieniły profil działalności w wyniku transformacji ustrojowych” (Świdwin Skarb Pomorza/Schatz des Pommerns, Sebastian Bezak).

Analizując Świdwin pod względem przedsiębiorczości w latach 2008-2013 widoczny jest nieznaczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (z niewielkimi spadkami w latach 2009-2011). Jednak w porównaniu ze wzrostem ogólnej liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych, w większym stopniu jest to spowodowane zmniejszeniem ogólnej liczby ludności w wieku produkcyjnym niż wzrostem przedsiębiorczości. Zestawiając ten wskaźnik dla miasta ze wskaźnikiem dla całego powiatu można stwierdzić, że to Świdwin stanowi centrum przedsiębiorczości w regionie. Wskaźnik dla miasta w 2013 roku na poziomie 176,4 podmiotów na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, podczas gdy dla powiatu był równy 143,3 podmioty.

5. Turystyka

Świdwin to miasto o bogatej historii, w którym znajduje się wiele ciekawych zabytków przypominających o niej (opisane wyżej). Dodatkowo, będąc siedzibą powiatu posiada wiele ważnych funkcji. Powiat świdwiński łączy w sobie cechy dwóch najważniejszych regionów geograficznych: łagodnych wzniesień Wysoczyzny Łobeskiej oraz krajobraz rynien i zagłębień polodowcowych Pojezierza Drawskiego. Atutem jest przepływająca przez miasto rzeka Rega, która swoje źródła posiada w „sercu powiatu” i jest jedną z największych, obok Wisły i Odry, polskich rzek wpadających bezpośrednio do Morza Bałtyckiego. Miasto posiada dobrze rozwiniętą sferę kulturalną, której centrum znajduje się w świdwińskim Zamku (Świdwiński Ośrodek Kultury) oraz infrastrukturę sportową, która jest przedmiotem zainteresowania coraz większej liczby mieszkańców, wpływając na upowszechnianie kultury fizycznej. Infrastruktura turystyczna nie jest zbyt rozbudowana. W mieście znajduje się kilka miejsc o charakterze noclegowo-gastronomicznym.

Warto w tym miejscu wspomnieć o pieszo-rowerowym szlaku turystycznym „Kotła Świdwińskiego”, który rozpoczyna się i kończy w Świdwinie. Został on wyznaczony już w 1983 roku i wiedzie przez tereny walk oddziałów I Armii Wojska Polskiego z okrażonymi na południe od Świdwina oddziałami wojsk niemieckich w 1945 roku. Całkowita długość szlaku wynosi 63,5 km, a oznaczony został kolorem zielonym. Po drodze można obejrzeć ciekawe obiekty architektoniczne np. pałac w Rzepczynie, odwiedzić miejsca pamięci ku czci poległych żołnierzy, podziwiać malownicze rzeki i jeziora oraz zachwycać się pięknem

nieskażonej przyrody. Atrakcją jest również możliwość uczestniczenia w spływie kajakowym który rozpoczyna się w Świdwinie. Spływ organizowany jest na Redze – największej rzece Pomorza Zachodniego wpadającej do Morza Bałtyckiego, na którym powstał szlak kajakowy „Kajakiem do Morza”. Zasadniczym problemem jest jednak brak przystani wodnej w Świdwinie.

6. Finanse miasta

Finanse miasta, jak każdej jednostki samorządowej, opierają się na jego budżecie, który jest corocznie uchwalanym planem finansowym. Budżet to, najprościej ujmując, roczny plan dochodów, wydatków oraz przychodów i rozchodów. Odpowiednio przygotowany jest podstawą do realizacji zadań publicznych w celu zbiorowego zaspokajania potrzeb lokalnej społeczności oraz podejmowania działań rozwojowych, a w związku z tym podnosi jego atrakcyjność i konkurencyjność w regionie.

Na potrzeby niniejszego dokumentu przygotowano analizę sytuacji finansowej Świdwina, co jest niezmiernie ważne w związku z podejmowaniem wszelkich działań określonych w niniejszej strategii oraz możliwościami ich sprostania.

Na przestrzeni analizowanych lat wzrosła zarówno wielkość dochodów budżetowych, jak również wydatków, co wiąże się także ze wzrostem tych wartości w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W 2013 roku w porównaniu z rokiem 2008 odnotowano wzrost dochodów o 33,1% (w tym na jednego mieszkańca o 35,9%), a wydatków o 25,1% (na jednego mieszkańca o 27,8%). Na przestrzeni analizowanych lat, za wyjątkiem roku 2013, budżet miasta Świdwin charakteryzował się deficytem (a więc przewagą wydatków nad dochodami), którego największy wzrost odnotowano w roku 2009. Jest to poniekąd związane ze znacznym wzrostem wydatków inwestycyjnych (oraz wzrostem udziału ich w wydatkach ogółem – w 2009 roku 20,4%). Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem stopniowo zmniejszał się i w 2013 roku wyniósł zaledwie 9%. W roku tym wzrósł również dochód miasta i ostatecznie w Świdwinie odnotowano nadwyżkę budżetową w wysokości 2 393 580 zł.

Tabela 13. Finanse miasta Świdwin

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Dochody ogółem	36043154	35427886	40036245	42094587	44206534	47977091
Dochody własne	19753957	18938516	21491908	21752638	22895871	25444795
Dochody na 1 mieszkańca	2284	2244	2544	2685	2841	3105
Wydatki ogółem	36445178	41706716	43233141	46409899	44666042	45583511
Wydatki majątkowe (inwestycyjne)	6126714	8528733	7768561	8945646	5871784	4119891
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	16,8%	20,4%	18,0%	19,3%	13,1%	9,0%
Wydatki na 1 mieszkańca	2309	2641	2748	2960	2871	2950
Nadwyżka/deficyt	-402 024	-6 278 830	-3 196 896	-4 315 342	-459 508	2 393 580

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Świdwin

Zgodnie z uchwałą Nr XXXVI/287/13 Rady Miasta Świdwin z dnia 27 grudnia 2013 roku w sprawie uchwalenia budżetu Miasta Świdwin na rok 2014 przewidziano dochody w wysokości 55 214 270 zł, a wydatki na poziomie 55 705 880 zł. Ustalono też, że powstały deficyt w wysokości 491 610 zł zostanie pokryty przychodami z tytułu wolnych środków, jako nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów, pożyczek z lat ubiegłych. Ponadto możliwość sfinansowania deficytu budżetu została pozytywnie zaopiniowana przez Skład Orzekający Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie. Także pozytywnie została zaopiniowana przedłożona przez Burmistrza Świdwina informacja o przebiegu wykonania budżetu oraz Wieloletniej Prognozy Finansowej za pierwsze półrocze 2014 roku.

Pomimo, iż na przestrzeni analizowanych lat w mieście występuje w większości przewaga wysokości wydatków nad dochodami to warto zwrócić uwagę na fakt, że realizuje ono wiele zadań inwestycyjnych poprawiających, jakość życia mieszkańców. Większość inwestycji jest finansowana ze źródeł zewnętrznych. Często jednak refundacja wspomnianych inwestycji następuje dopiero po zakończeniu i rozliczeniu realizowanego zadania, przez co

samorząd musi zabezpieczać środki na ich finansowanie we własnym zakresie. Zaprezentowana poniżej tabela przedstawia katalog inwestycji realizowanych przez miasto Świdwin z wykorzystaniem zewnętrznych źródeł finansowania, w tym ze środków unijnych, z budżetu państwa czy programów rządowych. W latach 2005-2013 Świdwin zrealizował inwestycje na łączną kwotę 32 917 871,50 zł, przy czym pozyskano na nie dotacje w wysokości 16 099 862,27 zł.

Tabela14. Inwestycje zrealizowane współfinansowane ze środków zewnętrznych

Tytuł Projektu	Źródło dofinansowania
	(środki zewnętrzne)
Inwestycje zrealizowane ze środków unijnych	
Przebudowa ulic Nowomiejskiej, Sportowej, Żeromskiego, Krótkiej	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007 - 2013
Przebudowa przejścia przez m. Świdwin w ciągu drogi wojewódzkiej nr 162	
Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni publicznej Placu Konstytucji 3 Maja w Świdwinie	
Rozwój gospodarczy i turystyczny Miasta Świdwin (cykl szkoleń dla świdwińskich przedsiębiorców)	EUROREGION POMERANIA Wspólny Fundusz Małych Projektów
Przewodnik turystyczny Miasta Świdwin (forma książkowa oraz płyty CD)	EUROREGION POMERANIA w ramach Programu Współpracy Przygranicznej Phare Polska – Niemcy 2003
710-lecie Świdwina szansą rozwoju turystycznego miast (tablice inform., mater. promocyjne)	
Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych na terenie Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty oraz gmin sąsiednich	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007 -2013
Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych z terenu Miasta Świdwin	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 -2013
Równe szanse na starcie dla najmłodszych	
Równe szanse na starcie	
Renowacja Świdwińskiego Ośrodka Kultury wraz z otoczeniem poprzez odtworzenie jego walorów turystycznych i kulturowych	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013
Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni publicznej Placu Konstytucji 3 Maja w Świdwinie	
Inwestycje zrealizowane z innych źródeł, w tym budżetu państwa	
Modernizacja i rozbudowa miejskiej oczyszczalni ścieków i nadzór	EkoFundusz
Przebudowa boiska sportowego	Kontrakt dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2005/2006
Termomodernizacja placówek oświatowych w mieście Świdwin	Wojewódzki Funduszu

Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej w ulicy Popiełuszki, Wiejskiej Bocznej i Połczyńskiej	Ochrony Środowiska
Nauka pływania, doskonalenie umiejętności pływackich oraz zajęcia z gimnastyki kompensacyjno - korekcyjnej dla dzieci z świdwińskich szkół i przedszkoli.	Ministerstwo Sportu i Turystyki
Budowa Sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 1 w Świdwinie	Kuratorium Oświaty
Zajęcia pozalekcyjne dla uczniów świdwińskich szkół	
Rozwijanie uzdolnień i wyrównywanie różnic edukacyjnych u dzieci w świdwińskich szkołach podstawowych i przedszkolach	
Modernizacja konstrukcji więźby dachowej na zamku w Świdwinie	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Modernizacja konstrukcji więźby dachowej na zamku w Świdwinie	
Opracowanie projektu rewitalizacji XIX w. parku miejskiego w Świdwinie	
Modernizacja sieci centralnego ogrzewania zamku w Świdwinie	
Poprawa spójności układu komunikacyjnego Miasta Świdwin z drogą wojewódzką nr 151	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych
Przebudowa ulicy Łąkowej w Świdwinie	
Przebudowa nawierzchni jezdni i chodników ulicy Osiedle Chrobrego w Świdwinie	
Przebudowa nawierzchni jezdni i chodników ul. Chełmińskiej w Świdwinie	
Przebudowa nawierzchni jezdni i chodników ulic Letniej, Pogodnej, Zimowej, Wiosennej i Zawadzkiego w Świdwinie	
Dofinansowanie budowy kompleksu sportowego „Moje boisko – Orlik 2012	Urząd Marszałkowski, budżet państwa
Wymiana i renowacja drzwi XIII – wiecznego zamku w Świdwinie	Urząd Marszałkowski
Przebudowa budynku przy ul. Gagarina	Bank Gospodarstwa Krajowego
Przebudowa z rozbudową budynków przy ul. Kościuszki w Świdwinie	
Zadania zrealizowane w ramach programów rządowych	
Zakres przedsięwzięcia:	Rządowy program na rzecz społeczności romskiej w Polsce w 2007 r.
a) remont budynku przy ul. E. Gierczak, b) funkcjonowanie romskiego zespołu muzycznego, c) zakup podręczników i przyborów szkolnych dla uczniów romskich w terenie Świdwin	
Zakres przedsięwzięcia:	Rządowy program na rzecz społeczności romskiej w Polsce w 2008 r.
a) zakup podręczników i przyborów szkolnych dla uczniów romskich z Miasta Świdwin, b) remonty lokali mieszkalnych Romów na terenie Miasta Świdwin, c) funkcjonowanie romskiego zespołu muzycznego dla dzieci i dorosłych	
Zakres przedsięwzięcia:	Rządowy program na rzecz społeczności romskiej w Polsce w 2009 r.
a) zakup podręczników i przyborów szkolnych dla uczniów romskich z Miasta Świdwin, b) remonty lokali mieszkalnych Romów na terenie Miasta Świdwin, c) funkcjonowanie romskiego zespołu muzycznego dla dzieci i dorosłych	

Zakres przedsięwzięcia:	
<ul style="list-style-type: none"> a) zakup podręczników i przyborów szkolnych dla uczniów romskich z Miasta Świdwin, b) remonty lokali mieszkalnych Romów na terenie Miasta Świdwin, c) funkcjonowanie romskiego zespołu muzycznego dla dzieci i dorosłych, d) dzień Romów w Świdwinie. 	Rządowy program na rzecz społeczności romskiej w Polsce w 2010 r.
Zakres przedsięwzięcia:	
<ul style="list-style-type: none"> a) Funkcjonowanie romskiego zespołu muzycznego dla dzieci i dorosłych b) Zakup podręczników i przyborów szkolnych dla dzieci romskich z Miasta Świdwin 	Rządowy program na rzecz społeczności romskiej w Polsce w 2011 r.
Zakres przedsięwzięcia:	
<ul style="list-style-type: none"> a) Funkcjonowanie romskiego zespołu muzycznego dla dzieci i dorosłych b) Zakup podręczników i przyborów szkolnych dla dzieci romskich z Miasta Świdwin 	Rządowy program na rzecz społeczności romskiej w Polsce w 2012 r.
Zakres przedsięwzięcia:	
<ul style="list-style-type: none"> a) Funkcjonowanie romskiego zespołu muzycznego dla dzieci i dorosłych b) Zakup podręczników i przyborów szkolnych dla dzieci romskich z Miasta Świdwin 	Rządowy program na rzecz społeczności romskiej w Polsce w 2013 r.
Zakup pomocy dydaktycznych do miejsc zabaw	Rządowy program Radosna Szkoła w roku 2009
Zakup pomocy dydaktycznych do miejsc zabaw	Rządowy program Radosna Szkoła w roku 2010
Zakup pomocy dydaktycznych do miejsc zabaw	Rządowy program Radosna Szkoła w roku 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Świdwin

III. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych, która służy porządkowaniu informacji. To narzędzie, dzięki któremu można przeanalizować i rozpoznać silne i słabe strony (Strengths i Weaknesses), a także istniejące i potencjalne szanse i zagrożenia (Opportunities i Threats) płynące z otoczenia zewnętrznego.

Tabela 15. Mocne i słabe strony

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Świdwińskie ośrodki przemysłowo-usługowe posiadają duże rynki zbytu; 2. Bogactwo walorów przyrodniczo-krajobrazowych; 3. Siedziba jednej z największych jednostek wojskowych; 4. Nowoczesny Park Wodny; 5. Korzystne (atrakcyjne) położenie geograficzne oraz dobre połączenie komunikacyjne; 6. Dobrze zachowane zabytki oraz bogata historia; 7. Duże znaczenie ekologiczne oraz turystyczne przepływającej rzeki Regi; 8. Spadek bezrobocia; 9. Duży odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej; 10. Bogata oferta kulturalna/ liczne wydarzenia kulturalne; 11. Szeroka działalność Świdwińskiego Ośrodka Kultury; 12. Dobrze rozwinięte szkolnictwo; 13. Aktywizacja mieszkańców miasta i rozwój przedsiębiorczości; 14. Promocja miasta pod kątem społeczno-gospodarczym oraz turystycznym; 15. Sprawna realizacja inwestycji współfinansowanych ze środków zewnętrznych, w tym szczególnie ze środków unijnych; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymujące się ujemne saldo migracji; 2. Niekorzystne zmiany w strukturze wiekowej ludności; 3. Duża liczba osób bezrobotnych bez wykształcenia średniego i bez kwalifikacji zawodowych; 4. Zły stan techniczny niewielkiej ilości dróg w mieście; 5. Brak strefy/terenów inwestycyjnych; 6. Mała ilość ścieżek/szlaków rowerowych; 7. Brak atrakcyjnych terenów inwestycyjnych; 8. Niewystarczający poziom bazy sportowej przy placówkach oświatowych; 9. Brak żłobka w mieście; 10. Niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych; 11. Utrudniony dostęp do obiektów użyteczności publicznej, szczególnie dla niepełnosprawnych; 12. Zły stan sieci przesyłowej; 13. Degradacja parku miejskiego; 14. Ubytki ciepła i wysokie koszty za ogrzewanie;

Tabela 16. Szanse i zagrożenia

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nowa perspektywa finansowania w UE na lata 2014-2020; 2. Partnerstwo z Prenzlau; 3. Przystąpienie do Kontraktu Samorządowego wspólnie ze Związkiem Miast i Gmin Dorzecza Parsęty; 4. Wzrost zainteresowania aktywnym wypoczynkiem – szansa na rozwój agroturystyki; 5. Wykorzystanie energii odnawialnej; 6. Wzrost zainteresowania edukacją ekologiczną; 7. Rozwój społeczeństwa informacyjnego; 8. Wzrost znaczenia ekonomii społecznej; 9. Przystąpienie do Lokalnej Grupy Działania Powiatu Świdwińskiego; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak kierunkowości w kształceniu; 2. Degradacja środowiska naturalnego; 3. Odływ wykształconej kadry pracownicze do większych ośrodków miejskich bądź za granicę; 4. Mniejsze tempo wzrostu gospodarczego; 5. Niska skłonność przedsiębiorców do zatrudniania osób młodych; 6. Skomplikowane procedury udzielania wsparcia finansowego udzielanego przez różnego rodzaju instytucje pomocowe; 7. Rosnąca konkurencyjność innych ośrodków miejskich w regionie;

IV. ELEMENTY STRATEGII

Misja wyznacza kierunek rozwoju oraz określa główny cel, natomiast wizja jest opisem wizerunku miasta w przyszłości. Formułując te elementy należy wskazać dziedziny wiodące w gospodarce. Ponadto misja oddaje sensu istnienia gminy – wspólnoty samorządowej, która jest tworzona przez wszystkich mieszkańców.

MISJA

**Świdwin to ośrodek miejski pełniący wiele ważnych funkcji,
od administracyjnych po społeczno-gospodarcze,
a ich dalszy rozwój oraz podnoszenie ich jakości i dostępności
zapewnia wysoki poziom życia jego mieszkańcom.
Wykorzystując swoje atuty, dąży do ożywienia turystyki,
będąc miastem „otwartym” prowadzi ścisłą współpracę
z władzami innych samorządów
oraz miast zagranicznych o podobnym potencjale rozwojowym.**

WIZJA

**Miasto Świdwin to ośrodek pełniący najważniejsze funkcje
administracyjne i usługowo-przemysłowe,
świadczący wysokiej jakości usługi publiczne,
z rozwiniętym zapleczem turystycznym oraz wzbożoną ofertą kulturalną.
Realizując inwestycje efektywnie wykorzystuje finansowanie ze środków unijnych,
dbając jednocześnie o środowisko naturalne.
Jest atrakcyjnym punktem na mapie Polski.**

CEL GŁÓWNY

Dażenie do szerokiego rozwoju społeczno-gospodarczego w celu zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańcom miasta Świdwin

Cel główny będzie realizowany poprzez szereg celów strategicznych oraz operacyjnych, które zostały podzielone na cztery obszary tematyczne:

- PRZESTRZEŃ I INFRASTRUKTURA;
- GOSPODARKA I TURYSTYKA;
- SPOŁECZEŃSTWO;
- ŚRODOWISKO.

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA ŚWIDWIN NA LATA 2015-2020

Dążenie do szerokiego rozwoju społeczno-gospodarczego w celu zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańcom miasta Świdwin

<u>Kształtowanie i rozwój przestrzennego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju</u>	<u>Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego miasta</u>	<u>Wzrost jakości świadczonych usług publicznych</u>	<u>Poprawa stanu środowiska naturalnego</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Cel operacyjny 1.1. Funkcjonalne i estetyczne miasto; • Cel operacyjny 1.2. Kompleksowa rozbudowa i modernizacja ciągów drogowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą; • Cel operacyjny 1.3. Poprawa stanu infrastruktury komunalnej; • Cel operacyjny 1.4. Rozwój infrastruktury społecznej; • Cel operacyjny 1.5. Zagospodarowanie przestrzeni miejskiej na cele publiczne, gospodarcze i turystyczne;	<ul style="list-style-type: none"> • Cel operacyjny 2.1. Promocja miasta w sferze gospodarczej; • Cel operacyjny 2.2. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości oraz rozwój aktywności zawodowej; • Cel operacyjny 2.3. Utworzenie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych w celu przyciągnięcia nowych inwestorów; • Cel operacyjny 2.4. Rozwój infrastruktury turystycznej; • Cel operacyjny 2.5. Efektywna realizacja inwestycji przy wykorzystaniu zewnętrznych źródeł finansowania;	<ul style="list-style-type: none"> • Cel operacyjny 3.1. Zwiększenie zaangażowania ludności w życie publiczne; • Cel operacyjny 3.2. Przeciwdziałanie powstawaniu zjawiska wykluczenia społecznego; • Cel operacyjny 3.3. Wzbogacenie oferty spędzania wolnego czasu; • Cel operacyjny 3.4. Wspieranie stowarzyszeń, klubów oraz innych instytucji życia kulturalnego; • Cel operacyjny 3.5. Prowadzenie ścisłej współpracy oraz nawiązywanie nowej, w kraju i za granicą, w celu systematycznego rozwoju społeczno-gospodarczego;	<ul style="list-style-type: none"> • Cel operacyjny 4.1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców; • Cel operacyjny 4.2. Prowadzenie systematycznego monitoringu powstałych zagrożeń na terenie miasta; • Cel operacyjny 4.3. Rozwój lokalnej infrastruktury ochrony środowiska; • Cel operacyjny 4.4. Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii;

CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

Obszar strategiczny I. PRZESTRZEŃ I INFRASTRUKURA

Cel strategiczny 1.

Kształtowanie ładu przestrzennego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju

Komfort życia mieszkańców oraz poprawa bezpieczeństwa ekologicznego zapewniona jest przez odpowiednio rozwiniętą infrastrukturę techniczną oraz drogową. Dodatkowo wpływa na rozwój regionalny, poprawę warunków życia lokalnej społeczności oraz poprawę dostępności komunikacyjnej z regionem. Kształtowanie ładu przestrzennego zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego jest dodatkowo podstawą do efektywnego rozwoju gospodarczego. Wpływa również na poziom atrakcyjności inwestycyjnej. Ład przestrzenny sprzyja wzmocnieniu i budowaniu takich atutów jak: jakość środowiska, klimat gospodarczy, jakość życia czy rozwój infrastruktury kultury.

Cel operacyjny 1.1. Funkcjonalne i estetyczne miasto;

Działania:

- Dbłość o estetykę przestrzeni miasta;
- Kształtowanie pozytywnego wizerunku miasta;
- Ochrona zasobów i walorów przyrodniczych i kulturowych;
- Rekultywacja terenów zdegradowanych;
- Zagospodarowanie obiektów zabytkowych;
- Rewitalizacja obszarów zdegradowanych (w tym również obiektów);
- Odpowiednie wykorzystywanie zasobów przyrodniczych i kulturalnych do rozwoju funkcji turystycznej;
- Utworzenie nowych miejsc parkingowych/postojowych;
- Poprawa stanu technicznego i estetyki budynków publicznych;

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo, Cel I. 1 Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem I.1.5 Zapewnienie ładu przestrzennego.
Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Zachodniopomorskim do 2015 roku	Obszar priorytetowy IV: Kształtowanie przestrzeni turystycznej Cel operacyjny 2. Kształtowanie środowiska w kontekście rozwoju przestrzeni turystycznej Działanie 2.5. Rozwój estetyki wsi, miejscowości nadmorskich, uzdrowisk.
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	Cel strategiczny nr 4. Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami Cel kierunkowy 4.6. Rewitalizacja obszarów zurbanizowanych.
Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.	Obszar strategiczny 4. Edukacja, sport i kultura Cel strategiczny 8. Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości usług dla mieszkańców w sferze kulturalnej oraz sportowo-rekreacyjnej Cel operacyjny 4.5. Ochrona dziedzictwa kulturowego.

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięć celu - WSKAŹNIKI
<ul style="list-style-type: none"> – Liczba przeprowadzonych inwestycji z zakresu rewitalizacji; – Liczba przeprowadzonych rekultywacji terenów zdegradowanych; – Liczba zagospodarowanych obiektów zabytkowych; – Powierzchnia nowoutworzonych parkingów/ miejsc postojowych; – Liczba zmodernizowanych/wyremontowanych budynków publicznych; – Liczba budynków w mieście, którym podniesiono estetykę;

Cel operacyjny 1.2. Kompleksowa rozbudowa i modernizacja ciągów drogowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą;

Działania:

- Rozbudowa ciągów drogowych;
- Skuteczne rozwiązywanie problemów własnościowych w kwestii przebiegu nowych ciągów drogowych;
- Poprawa stanu nawierzchni ulic w mieście;
- Rozbudowa sieci chodników wzdłuż ciągów drogowych;

- Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego;
- Usprawnienia w organizacji ruchu mające na celu zmniejszenie uciążliwości komunikacyjnych, szczególnie w okolicach centrum miasta;
- Zwiększanie bezpieczeństwa na drogach;

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Cel 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, Kierunek interwencji: Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego, Kierunek interwencji: Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.7 Zwiększenie efektywności transportu II.7.1 Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym, II.7.2 Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów 1.2 Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi 1.2.1 Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów.
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	Cel strategiczny nr 3. Zwiększanie przestrzennej konkurencyjności regionu Cel kierunkowy 3.3. Rozwój ponadregionalnych, multimodalnych sieci transportowych.
Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.	Obszar strategiczny 2. Infrastruktura techniczna, bezpieczeństwo publiczne i administracja publiczna Cel strategiczny 3. Rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnie Cel operacyjne 2.1. Wewnętrzna spójność komunikacyjna powiatu.

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięcia celu - WSKAŹNIKI

- Długość nowo wybudowanych ciągów drogowych na terenie miasta;
- Długość zmodernizowanych ulic;

- Długość rozbudowanej sieci chodników wzdłuż dróg;
- Długość rozbudowanej lub zmodernizowanej sieci oświetlenia ulicznego;
- Liczba inwestycji z zakresu usprawnień ruchu drogowego;
- Liczba wypadków drogowych i kolizji;

Cel operacyjny 1.3. Poprawa stanu infrastruktury komunalnej;

Działania:

- Zwiększenie standardu usług komunalnych;
- Zwiększenie niezawodności systemów infrastrukturalnych;
- Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko naturalne, szczególnie w przypadku awarii systemów przesyłowych;
- Poprawa stanu kanalizacji oraz budowa nowych odcinków sieci;
- Modernizacja sieci ciepłowniczej;
- Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej;
- Zwiększenie liczby podłączeń do sieci gazowej;

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	Cel strategiczny nr 3. Zwiększanie przestrzennej konkurencyjności regionu Cel kierunkowy 3.5. Rozwój infrastruktury energetycznej.
Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.	Obszar strategiczny 2. Infrastruktura techniczna, bezpieczeństwo publiczne i administracja publiczna Cel strategiczny 3. Rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnie Cel operacyjne 2.3. Rozwój infrastruktury technicznej.

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięć celu - WSKAŹNIKI

- Liczba awarii systemów sieci przesyłowych;
- Długość nowo wybudowanych sieci infrastruktury komunalnej;
- Długość zmodernizowanych odcinków sieci wodno-kanalizacyjnej i ciepłowniczej;
- Liczba nowych przyłączy do sieci gazowej;
- Liczba osób korzystających z sieci urządzeń przesyłowych;

Cel operacyjny 1.4. Rozwój infrastruktury społecznej;

Działania:

- Budowa nowych obiektów użyteczności publicznej m.in. związanych z sądownictwem;
- Wygospodarowanie/zagospodarowanie nowych obiektów na siedziby m.in. jednostek bezpieczeństwa publicznego – policji oraz innych jednostek pełniących funkcje usługowe czy administracyjne;
- Modernizacja, szczególnie termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej;
- Utworzenie żłobka w mieście;
- Utworzenie rodzinnych domów pomocy społecznej;
- Utworzenie muzeum ziemi świdwińskiej;
- Zapewnienie odpowiedniego dostępu do edukacji;
- Zapewnienie pomocy stypendialnej najzdolniejszym uczniom;
- Doposażenie placówek oświatowych i kulturalnych w nowoczesny sprzęt dydaktyczny np. urządzenia multimedialne;

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Europa 2020	Inteligentny rozwój – gospodarka oparta na wiedzy i innowacji, Projekt przewodni: „Młodzież w drodze”.
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki Kierunek interwencji: Podnoszenie jakości edukacji poprzez zorientowanie na efekty uczenia się, w szczególności w zakresie kluczowych kompetencji, a także personalizację nauczania oraz ewaluację pracy szkół i placówek.
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna: Cel.III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	Cel strategiczny nr 6. Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu Cele kierunkowe: 6.1. Wspieranie funkcji rodziny

	<p>6.2. Zwiększanie jakości i dostępności opieki zdrowotnej</p> <p>6.3. Wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego</p> <p>6.4. Wzmacnianie tożsamości i integracji społeczności lokalnej</p> <p>6.5. Rozwijanie dorobku kulturowego jako fundamentu tożsamości regionalnej</p> <p>6.6. Przeciwdziałanie ubóstwu i procesom marginalizacji społecznej</p>
<p>Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.</p>	<p>Obszar strategiczny 3. Pomoc społeczna, ochrona zdrowia i lecznictwa uzdrowiskowe</p> <p>Cel strategiczny 5. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Dostosowywanie infrastruktury i oferty w zakresie pomocy społecznej do zachodzących zmian demograficznych.</p> <p>Cel strategiczny 6. Świadczenie wysokiej jakości usług z zakresu ochrony zdrowia i lecznictwa uzdrowiskowego</p> <p>Cel operacyjny 3.5. Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.</p>

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięcia celu - WSKAŹNIKI
<ul style="list-style-type: none"> – Liczba nowych obiektów użyteczności publicznej; – Liczba nowych utworzonych siedzib jednostek bezpieczeństwa publicznego czy innych jednostek; – Liczba przeprowadzonych termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej; – Liczba utworzonych żłobków; – Liczba utworzonych rodzinnych domów opieki społecznej; – Liczba placówek oświatowych biorących udział w projektach rozwojowych; – Liczba przydzielonych stypendiów; – Wskaźnik skolaryzacji i komputeryzacji; – Liczba doposażonych placówek oświatowych i kulturalnych w niezbędny sprzęt; – Wartość środków przeznaczonych na zakup doposażenia placówek oświatowych;

Cel operacyjny 1.5. Zagospodarowanie przestrzeni miejskiej na cele publiczne, gospodarcze i turystyczne;

Działania:

- Systematyczna aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego;
- Wyznaczenie terenów pod działalność inwestycyjną;
- Poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej;

- Dbanie o ład przestrzenny;
- Uporządkowanie terenów zielonych na obszarze miasta;
- Wygospodarowanie nowych terenów na cele rekreacyjno-turystyczne;

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo, Cel I. 1 Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem I.1.5 Zapewnienie ładu przestrzennego.
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	Cel strategiczny nr 4. Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami Cel kierunkowy 4.6. Rewitalizacja obszarów zurbanizowanych.

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięcia celu - WSKAŹNIKI
<ul style="list-style-type: none"> – Liczba opracowanych planów zagospodarowania przestrzennego; – Liczba aktualizacji planów zagospodarowania przestrzennego; – Powierzchnia wyznaczonych terenów pod działalność inwestycyjną; – Liczba obiektów użyteczności publicznej, którym podniesiono stan techniczny; – Powierzchnia uporządkowanych terenów zielonych na terenie miasta; – Powierzchnia wygospodarowanych terenów na cele rekreacyjno-turystyczne;

Obszar strategiczny II. GOSPODARKA I TURYSTYKA**Cel strategiczny 2.****Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego miasta**

Aktywność zawodowa mieszkańców i wypracowanie postaw przedsiębiorczych to determinanty rozwoju lokalnej wspólnoty oraz czynniki rozwoju każdej gospodarki. Dlatego tak ważne dla jednostek samorządowych, w tym również miasta Świdwin, jest stworzenie korzystnych warunków do tworzenia i prowadzenia działalności gospodarczych oraz terenów przeznaczonych pod inwestycje, których odpowiednie przygotowanie i promocja może przyciągać nowych inwestorów. To z kolei prowadzi do utworzenia nowych miejsc pracy. Przedsiębiorczość traktowana jest jako czwarty czynnik produkcji stosujący nowatorskie rozwiązania do efektywnego wykorzystania pozostałych czynników w procesie rozwoju gospodarczego. Zwraca się również uwagę na rozwój sfery turystyki, poprzez rozbudowę infrastruktury niezbędnej do wzmocnienia jej znaczenia. Turystyka jest, bowiem sektorem gospodarki, który generuje rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, a rozwój turystyki z kolei nie wymaga wysoko wyspecjalizowanej kadry pracowniczej. Dodatkowo naturalną konsekwencją wzrostu znaczenia turystyki dla Świdwina byłoby zapotrzebowanie na innego typu usługi, np. noclegowo-gastronomiczne.

Cel operacyjny 2.1. Promocja miasta w sferze gospodarczej;

Działania:

- Utworzenie strefy lub podstrefy inwestycyjnej, szczególnie w formie strefy ekonomicznej;
- Promocja miasta w sferze gospodarczej;
- Aktywizacja lokalnych przedsiębiorców do promocji miasta;
- Umacnianie równości szans na rynku pracy;
- Rozwój społeczeństwa informacyjnego;

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Europa 2020	Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną, Projekt przewodni: „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”.
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.2 Wzrost wydajności gospodarki II.2.4 Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej, Cel II.4 Rozwój kapitału ludzkiego II.4.1 Zwiększanie aktywności zawodowej, II.4.2 Poprawa jakości kapitału ludzkiego.
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	Cel strategiczny nr 2. Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej regionu Cel kierunkowy 2.4. Budowanie i promocja marki regionu.
Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.	Obszar strategiczny I. Gospodarka, rolnictwo, leśnictwo i rynek pracy Cel strategiczny 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka oraz rozwój nowoczesnego rolnictwa i leśnictwa Cel operacyjny 1.3. Marketing i promocja gospodarcza powiatu.

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięć celu - WSKAŹNIKI
<ul style="list-style-type: none"> – Liczba przeprowadzonych akcji promujących miasto pod kątem gospodarczym; – Liczba powstałych przedsiębiorstw; – Powierzchnia utworzonych stref lub podstref inwestycyjnych; – Liczba nowych inwestorów; – Liczba osób korzystających z usług elektronicznych;

Cel operacyjny 2.2. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości oraz rozwój aktywności zawodowej;

Działania:

- Aktywizacja Stowarzyszenia Rzemieślników, Kupców i Handlowców;
- Współpraca miasta z lokalnymi przedsiębiorcami;

- Udział rodzimych dostawców w targach (np. w Białogardzie czy Wrześni);
- Nawiązanie współpracy z Północną Izbą Gospodarczą;
- Współpraca z Centrum Obsługi Biznesu;
- Ścisła współpraca miasta z powiatem w kwestii gospodarczej;
- Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości;
- Systematyczne rozpoznawanie rynku pracy pod kątem potrzeb świdwińskich przedsiębiorców;
- Nastawienie na kierunkowość kształcenia – dostosowanie do potrzeb lokalnego rynku pracy;
- Wzmocnienie szkolnictwa zawodowego;
- Utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości;
- Wspieranie rozwoju cech przedsiębiorczych wśród uczniów pałaców oświatowych;

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Europa 2020	Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną, Projekt przewodni: „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”.
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, Kierunek interwencji: Poprawa jakości i efektywności kształcenia i szkolenia zawodowego na wszystkich poziomach, połączona ze zwiększeniem jego atrakcyjności poprzez silniejsze powiązanie z rynkiem pracy.
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.2 Wzrost wydajności gospodarki II.2.4 Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej, Cel II.4 Rozwój kapitału ludzkiego II.4.1 Zwiększanie aktywności zawodowej, II.4.2 Poprawa jakości kapitału ludzkiego, II.4.3 Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej.
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	Cel strategiczny nr 5. Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności Cel kierunkowy 5.2. Zwiększanie aktywności zawodowej

	<p>ludności; Cel kierunkowy 5.4. Rozwój szkolnictwa zawodowego zgodnie z potrzebami gospodarki.</p>
<p>Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.</p>	<p>Obszar strategiczny I. Gospodarka, rolnictwo, leśnictwo i rynek pracy Cel strategiczny 2. Wysoki poziom aktywności zawodowej mieszkańców Cel operacyjny 1.6. Promocja wśród mieszkańców idei kształcenia przez całe życie oraz kształtowanie właściwych postaw społecznych, Cel operacyjny 1.7. Promocja zatrudnienia oraz rozwój lokalnego rynku pracy.</p>

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięć celu - WSKAŹNIKI

- Liczba targów, w których wzięli udział lokalni przedsiębiorcy;
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie miasta;
- Liczba nowopowstałych przedsiębiorstw na terenie miasta;
- Liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 osób w wieku produkcyjnym;
- Liczba kierunków kształcenia nastawionych na lokalny rynek pracy;

Cel operacyjny 2.3. Utworzenie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych w celu przyciągnięcia nowych inwestorów;

Działania:

- Utworzenie nowych terenów inwestycyjnych oraz ich kompleksowe uzbrojenie;
- Rozwój oferty inwestycyjnej;
- Promocja Świdwina, jako atrakcyjnego miejsca do rozwoju gospodarczego;
- Pozyskiwanie nowych inwestorów;
- Pozyskiwanie nowych obszarów (szczególnie od Agencji Nieruchomości Rolnych) na rozwój stref przedsiębiorczości;
- Wprowadzanie udogodnień dla potencjalnych inwestorów np. ulg podatkowych;
- Pozyskiwanie środków na działania inwestycyjne – dozbieranie terenów;

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, Kierunek interwencji: Poprawa świadomości roli innowacji i strategii rozwojowych firm wśród przedsiębiorców.
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel.II.1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej; Cel.II.2. Wzrost wydajności gospodarki; Cel II.3 Zwiększenie innowacyjności gospodarki.
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	Cel strategiczny nr 2. Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej regionu Cel kierunkowy 2.1. Podnoszenie atrakcyjności i spójności oferty inwestycyjnej regionu oraz obsługi inwestorów, Cel kierunkowy 2.2. Wzmacnianie rozwoju narzędzi wsparcia biznesu, Cel kierunkowy 2.3. Tworzenie i rozwój stref aktywności inwestycyjnej.
Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.	Obszar strategiczny I. Gospodarka, rolnictwo, leśnictwo i rynek pracy Cel strategiczny 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka oraz rozwój nowoczesnego rolnictwa i leśnictwa Cel operacyjny 1.2. Wzrost przedsiębiorczości i atrakcyjności inwestycyjnej powiatu.

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięć celu - WSKAŹNIKI
<ul style="list-style-type: none"> – Powierzchnia terenów przeznaczonych pod inwestycje; – Powierzchnia wyznaczonych terenów inwestycyjnych, które zostały uzbrojone w infrastrukturę techniczną (%); – Liczba nowo pozyskanych inwestorów; – Liczba zrealizowanych inwestycji; – Liczba wprowadzonych udogodnień dla potencjalnych inwestorów;

Cel operacyjny 2.4. Rozwój infrastruktury turystycznej;

Działania:

- Rewitalizacja obszarów zdegradowanych (w szczególności „dużego” parku czy bramy kamiennej);

- Remont obiektów zabytkowych oraz udostępnianie ich dla potencjalnych zwiedzających;
- Rozbudowa sieci ścieżek i szlaków rowerowych i pieszo-rowerowych;
- Modernizacja istniejących ciągów rowerowych lub pieszo-rowerowych;
- Skutecznie pozyskiwanie środków na rozbudowę infrastruktury rowerowej;
- Współpraca z okolicznymi gminami w kwestii rozbudowy sieci ścieżek rowerowych w celu połączenia ich w jeden system;
- Zagospodarowanie terenów przy rzece na cele rekreacyjne;
- Współpraca ponadregionalna w ramach Regionalnej Organizacji Turystycznej (w ramach powiatu, województwa);
- Rekultywacja terenów wzdłuż rzeki Regi - utworzenie warunków do spływu kajakowego;
- Zagospodarowanie obszaru przy jeziorze Bukowiec;
- Włączenie Świdwina w projekt budowy ścieżek rowerowych zainicjowanych przez Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty przy wykorzystywaniu środków z Unii Europejskiej;
- Rozwój bazy sportowej (oraz modernizacja istniejącej już bazy) na terenie miasta, a szczególnie przy obiektach oświatowych;
- Budowa siłowni zewnętrznych;

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów 1.3 Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne, 1.3.6 Wykorzystywanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego.
Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Zachodniopomorskim do 2015 roku	Obszar priorytetowy III: Wsparcie marketingowe Cel operacyjny 1. Kooperacja w zakresie wspólnego marketingu regionu Działanie 1.1. Opracowanie zintegrowanego systemu promocji markowych produktów Województwa; Działanie 1.2. Kreowanie spójnego wizerunku turystycznego regionu.
Strategia Rozwoju Województwa	Cel strategiczny nr 1. Wzrost innowacyjności

Zachodniopomorskiego do roku 2020	i efektywności gospodarowania Cel kierunkowy 1.2. Wzrost konkurencyjności województwa w krajowym i zagranicznym ruchu turystycznym.
Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.	Obszar strategiczny 6. Turystyka Cel strategiczny 11. Atrakcyjna oferta turystyczno-rekreacyjna Cel operacyjny 6.1. Rozwój zintegrowanych form turystyki w oparciu o lokalne walory i istniejącą infrastrukturę turystyczną, Cel operacyjny 6.2. Rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej tworzącej spójny system w ramach powiatu, Cel strategiczny 12. Zwiększenie rozpoznawalności powiatu świdwińskiego i jego oferty turystycznej Cel operacyjny 6.3. Upowszechnianie dostępu do informacji o powiecie – informacja i promocja.

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięć celu - WSKAŹNIKI

- Liczba przeprowadzonych działań z zakresu rewitalizacji;
- Liczba udostępnionych obiektów zabytkowych dla osób zwiedzających;
- Długość rozbudowanych lub zmodernizowanych sieci ścieżek rowerowych lub pieszo-rowerowych;
- Powierzchnia zagospodarowanych terenów przy rzece i jeziorze;
- Liczba realizowanych przez miasto projektów budowy ścieżek rowerowych;
- Ilość pozyskanych środków na rozbudowę infrastruktury rowerowej;
- Sposób wyeksponowania atrakcji turystycznych;
- Ilość środków pozyskanych na działania związane z rewitalizacją;
- Powierzchnia obszarów przeznaczonych na cele turystyczno-rekreacyjne;
- Liczba elementów małej architektury towarzyszących ścieżkom rowerowym;
- Powierzchnia terenów wzdłuż rzeki Regi, na których została przeprowadzona rekultywacja;
- Liczba partnerów współpracujących w zakresie turystyki;
- Liczba zmodernizowanych obiektów bazy sportowej, w szczególności przy obiektach oświatowych;
- Liczba wybudowanych siłowni zewnętrznych;

Cel operacyjny 2.5. Efektywna realizacja inwestycji przy wykorzystaniu zewnętrznych źródeł finansowania;

Działania:

- Pozyskiwanie środków na działania modernizacyjne obiektów użyteczności publicznej na terenie miasta;
- Zwiększanie świadomości w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, szczególnie unijnych;
- Przeprowadzanie szkoleń w zakresie pozyskiwania środków na działania rozwojowe;
- Pomoc w wypełnianiu wniosków o dofinansowanie (doradztwo);

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	Cel strategiczny nr 2. Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej regionu Cel kierunkowy 2.1. Podnoszenie atrakcyjności i spójności oferty inwestycyjnej regionu oraz obsługi inwestorów, Cel kierunkowy 2.2. Wzmacnianie rozwoju narzędzi wsparcia biznesu,
Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.	Obszar strategiczny I. Gospodarka, rolnictwo, leśnictwo i rynek pracy Cel strategiczny 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka oraz rozwój nowoczesnego rolnictwa i leśnictwa Cel operacyjny 1.2. Wzrost przedsiębiorczości i atrakcyjności inwestycyjnej powiatu.

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięcia celu - WSKAŹNIKI
<ul style="list-style-type: none"> – Ilość środków pozyskanych na działania z zakresu modernizacji obiektów użyteczności publicznej; – Liczba przeprowadzonych szkoleń z zakresu pozyskiwania środków na działania rozwojowe; – Liczba osób objętych szkoleniem z zakresu pozyskiwania środków UE; – Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie przez różne podmioty;

Obszar strategiczny III. SPOŁECZNOŚĆ

Cel strategiczny 3.

Wzrost jakości świadczonych usług publicznych

Wzrost jakości życia mieszkańców Świdwina nastąpi wówczas, gdy będą oni mieli nie tylko zapewniony dostęp do rozwiniętej infrastruktury technicznej, turystycznej czy strefy gospodarczej, ale przede wszystkim w sytuacji wzrostu jakości świadczonych usług publicznych. Ich wysoka jakość i powszechna dostępność zmniejszy zagrożenie wystąpienia zjawiska wykluczenia społecznego. Konkurencyjność miasta będzie zapewniona natomiast w sytuacji rozwiniętej infrastruktury społecznej, której towarzyszy poprawa spójności społecznej. Z kolei wspomniana spójność rozumiana jest jako minimalizacja różnic standardów życia mieszkańców miasta, unikanie nierówności społecznych oraz możliwość zapewniania stosunkowo wysokiej jakości życia. Ważne jest również włączenie ludności w życie publiczne, co spowoduje integrację mieszkańców, a w rezultacie rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Cel operacyjny 3.1. Zwiększenie zaangażowania ludności w życie publiczne;

Działania:

- Wprowadzenie budżetu obywatelskiego;
- Stworzenie platformy internetowej do konsultacji społecznych, opiniowania pomysłów przez mieszkańców Świdwina, a także do konsultacji z radnymi i władzami miasta;
- Rozwój społeczeństwa obywatelskiego;
- Włączenie mieszkańców w życie miasta;

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	Cel strategiczny nr 3. Zwiększanie przestrzennej konkurencyjności regionu Cel kierunkowy 3.4. Wspieranie rozwoju infrastruktury

	<p>społeczeństwa informacyjnego</p> <p>Obszar strategiczny nr 5. Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności</p> <p>Cel kierunkowy 5.2. Zwiększanie aktywności zawodowej ludności</p> <p>Cel kierunkowy 5.5. Budowanie społeczeństwa informacyjnego.</p>
<p>Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.</p>	<p>Obszar strategiczny 1. Gospodarka, rolnictwo, leśnictwo i rynek pracy</p> <p>Cel strategiczny 2. Wysoki poziom aktywności zawodowej mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 1.6. Promocja wśród mieszkańców idei kształcenia przez całe życie oraz kształtowanie właściwych postaw społecznych.</p> <p>Obszar strategiczny 2. Infrastruktura techniczna, bezpieczeństwo publiczne i administracja publiczna</p> <p>Cel strategiczny 3. Rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego,</p> <p>Cel strategiczny 4. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, sprawność administracyjna i partycypacja mieszkańców w inicjatywach rozwojowych</p> <p>Cel operacyjny 2.8. Wzmacnianie kapitału społecznego.</p>

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięć celu - WSKAŹNIKI

- Liczba zgłoszonych projektów do budżetu obywatelskiego;
- Liczba osób biorących udział w konsultacjach społecznych dotyczących różnych projektów;
- Stworzenie platformy internetowej - płaszczyzny do konsultacji społecznych;

Cel operacyjny 3.2. Przeciwdziałanie powstawaniu zjawiska wykluczenia społecznego;

Działania:

- Zwiększanie zakresu usług świadczonych przez Środowiskowy Dom Samopomocy;
- Zwiększenie bazy lokalowej w zakresie mieszkań komunalnych;
- Stworzenie miejsc świadczących usługi rehabilitacyjne;
- Znoszenie barier infrastrukturalnych i przystosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- Zapewnianie odpowiedniego dostępu do podstawowej opieki medycznej;

- Zwalczanie powstawania zjawiska wykluczenia społecznego;
- Poprawa poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Świdwina;
- Doposażenie jednostek zapewniających bezpieczeństwo w mieście w odpowiedni sprzęt;
- Poprawa jakości świadczonych usług społecznych;
- Rozwój ekonomii społecznej;

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Europa 2020	Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną, Projekt przewodni: „Europejski program walki z ubóstwem”.
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	<p>Cel 6 - Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfarestate” Kierunek interwencji: Zapewnienie jak najlepszej adresowalności świadczeń i zasiłków i rozwój ekonomii społecznej, tak aby z jednej strony stymulowały i wspierały korzystanie z usług publicznych oraz z drugiej ograniczały ryzyko marginalizacji spowodowanej ubóstwem, Kierunek interwencji: Zapewnienie realnego wsparcia rodzin wielodzietnych zabezpieczającego je przed ryzykiem wykluczenia społecznego, Kierunek działania: Stworzenie modelu aktywności intelektualnej, społecznej i zawodowej osób starszych opartego na wykorzystywaniu ich potencjałów i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu.</p> <p>Cel 11. Wzrost rozwoju kapitału społecznego, Kierunek interwencji: Przygotowanie i wprowadzenie programu edukacji obywatelskiej na wszystkich poziomach edukacji, w perspektywie uczenia się przez całe życie.</p>
Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p>Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna Cel III.1 Integracja społeczna III.1.1 Zwiększanie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, III.1.2 Zmniejszanie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych. Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.</p>
Strategia Rozwoju Województwa	Cel strategiczny nr 6. Wzrost tożsamości i spójności

Zachodniopomorskiego do roku 2020	społecznej regionu Cele kierunkowe: 6.1. Wspieranie funkcji rodziny 6.2. Zwiększanie jakości i dostępności opieki zdrowotnej 6.3. Wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego 6.4. Wzmacnianie tożsamości i integracji społeczności lokalnej 6.5. Rozwijanie dorobku kulturowego jako fundamentu tożsamości regionalnej 6.6. Przeciwdziałanie ubóstwu i procesom marginalizacji społecznej
Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.	Obszar strategiczny 3. Pomoc społeczna, ochrona zdrowia i lecznictwo uzdrowiskowe Cel strategiczny 5. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu Cel operacyjny 3.1. Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych (wspieranie aktywnej integracji) Cel operacyjny 3.2. Dostosowywanie infrastruktury i oferty w zakresie pomocy społecznej do zachodzących zmian demograficznych. Cel strategiczny 6. Świadczenie wysokiej jakości usług z zakresu ochrony zdrowia i lecznictwa uzdrowiskowego Cel operacyjny 3.5. Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej, Obszar strategiczny 2. Infrastruktura techniczna, bezpieczeństwo publiczne i administracja publiczna Cel strategiczny 4. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, sprawność administracyjna i partycypacja mieszkańców w inicjatywach rozwojowych Cel operacyjny 2.4. Cyfryzacja administracji publicznej i rozwój e-usług dla społeczeństwa Cel operacyjny 2.5. Otwartość powiatu na innowacje i współpracę sieciową, Cel operacyjny 2.6. Zapewnienie wysokiego poczucia bezpieczeństwa publicznego w powiecie, Cel operacyjny 2.8. Wzmacnianie kapitału społecznego.

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięć celu - WSKAŹNIKI

- Liczba usług świadczonych przez Środowiskowy Dom Samopomocy;
- Liczba mieszkań komunalnych;
- Liczba podmiotów świadczących usługi rehabilitacyjne;
- Liczba obiektów przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- Liczba placówek świadczących pomoc medyczną;
- Liczba programów przeciwdziałania powstawaniu zjawiska wykluczenia społecznego;

- Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa;
- Liczba zakupionego sprzętu dla jednostek dbających o bezpieczeństwo na terenie miasta;
- Ilość środków przeznaczonych na zakup sprzętu dla jednostek dbających o bezpieczeństwo na terenie miasta;
- Liczba rodzin/osób w tych rodzinach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej;
- Ilość środków gminnych przeznaczanych na pomoc społeczną;

Cel operacyjny 3.3. Wzbogacenie oferty spędzania wolnego czasu;

Działania:

- Poszerzanie oferty kulturalno-sportowej (organizacja imprez o dużo większym zasięgu i dla każdej grupy wiekowej);
- Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych;
- Odpowiednia promocja wydarzeń odbywających się w Świdwinie;
- Zapewnienie cykliczności odbywającym się wydarzeniom;
- Rozszerzenie formuły organizacji Dni Świdwina i Bitwy o krowę;
- Organizacja nowych miejsc spędzania wolnego czasu, np. budowa skateparków;
- Organizowanie warsztatów mających na celu rozwój zainteresowań mieszkańców miasta;

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Cel 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji; Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki;
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna: Cel.III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	Cel strategiczny nr 6. Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu Cele kierunkowe: 6.3. Wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego 6.4. Wzmacnianie tożsamości i integracji społeczności

	lokalnej.
Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.	Obszar strategiczny 2. Infrastruktura techniczna, bezpieczeństwo publiczne i administracja publiczna Cel strategiczny 4. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, sprawność administracyjna i partycypacja mieszkańców w inicjatywach rozwojowych Cel operacyjny 2.8. Wzmacnianie kapitału społecznego.

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięć celu - WSKAŹNIKI
<ul style="list-style-type: none"> – Liczba nowych miejsc spędzania wolnego czasu; – Liczba organizowanych imprez w Świdwinie oraz ich cykliczność; – Liczba uczestników organizowanych imprez; – Zasięg promocji odbywających się w mieście imprez; – Liczba oferowanych zajęć pozalekcyjnych/kulturalno-sportowych; – Liczba uczestników zajęć pozalekcyjnych (zainteresowanie); – Liczba organizowanych warsztatów rozwijających zainteresowania mieszkańców;

Cel operacyjny 3.4. Wspieranie stowarzyszeń, klubów oraz innych instytucji życia kulturalnego;

Działania:

- Wspieranie stowarzyszeń i klubów rekreacyjno-sportowych oraz instytucji życia kulturalnego;
- Zwiększenie poziomu dofinansowania dla organizacji pozarządowych na działalność rozwojową;
- Nawiązywanie współpracy przez miasto z organizacjami pozarządowymi w celu jego promocji w różnych sferach życia społeczno-gospodarczego;

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	Cel strategiczny nr 6. Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu Cele kierunkowe: 6.3. Wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego 6.4. Wzmacnianie tożsamości i integracji społeczności lokalnej

	6.5. Rozwijanie dorobku kulturowego jako fundamentu tożsamości regionalnej.
Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.	Obszar strategiczny 2. Infrastruktura techniczna, bezpieczeństwo publiczne i administracja publiczna Cel strategiczny 4. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, sprawność administracyjna i partycypacja mieszkańców w inicjatywach rozwojowych Cel operacyjny 2.8. Wzmacnianie kapitału społecznego.

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięć celu - WSKAŹNIKI
<ul style="list-style-type: none"> – Liczba wspartych stowarzyszeń, klubów oraz instytucji; – Poziom dofinansowania organizacji pozarządowych - wartość środków przeznaczonych na wspieranie organizacji;

Cel operacyjny 3.5. Prowadzenie ścisłej współpracy oraz nawiązywanie nowej, w kraju i za granicą, w celu systematycznego rozwoju społeczno-gospodarczego;

Działania:

- Nawiązywanie współpracy z jednostkami samorządowymi w kraju, jak i za granicą;
- Rozwój współpracy zagranicznej;
- Wymiana doświadczeń pomiędzy partnerami, w tym również wymiana międzyszkolna;
- Pozyskiwanie środków w ramach partnerstw;

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów 1.3 Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne, 1.3.7 Współpraca międzynarodowa.
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	Cel strategiczny nr 6. Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu Cele kierunkowe: 6.3. Wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego 6.4. Wzmacnianie tożsamości i integracji społeczności lokalnej

	6.5. Rozwijanie dorobku kulturowego jako fundamentu tożsamości regionalnej.
Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.	Obszar strategiczny 2. Infrastruktura techniczna, bezpieczeństwo publiczne i administracja publiczna Cel strategiczny 4. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, sprawność administracyjna i partycypacja mieszkańców w inicjatywach rozwojowych Cel operacyjny 2.8. Wzmacnianie kapitału społecznego

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięć celu - WSKAŹNIKI
<ul style="list-style-type: none"> - Liczba nawiązanych partnerstw; - Liczba jednostek samorządowych, które prowadzą współpracę ze Świdwinem; - Ilość środków pozyskanych w ramach partnerstw; - Liczba uczniów biorących udział w wymianach międzyszkolnych;

Obszar strategiczny IV. ŚRODOWISKO

Cel strategiczny 4.

Poprawa stanu środowiska naturalnego

Działania dotyczące poprawy stanu środowiska naturalnego nabierają dużego znaczenia we współczesnym świecie. Jest to związane z gwałtownym rozwojem społeczno-gospodarczym, który bardzo często wywiera znaczny wpływ na środowisko przyrodnicze. Pomiędzy poszczególnymi elementami środowiska istnieje szereg powiązań, a zachwianie równowagi może doprowadzić do nieodwracalnych i bardzo poważnych konsekwencji, które w dalszej kolejności wpływają negatywnie na życie człowieka. Dlatego niezbędne jest podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców danego obszaru i kształtowanie w nich postaw proekologicznych, a także systematyczny monitoring zmian jakie zachodzą w najbliższym otoczeniu. Duże znaczenie dla środowiska ma również pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych.

Cel operacyjny 4.1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców;

Działania:

- Wprowadzenie edukacji ekologicznej dla uczniów szkół;
- Organizowanie spotkań o tematyce ekologicznej dla mieszkańców miasta – np. szkolenia na temat odpowiedniej segregacji śmieci;
- Propagowanie zdrowego stylu życia i aktywnych form spędzania wolnego czasu;
- Propagowanie zasad życia w zgodzie ze środowiskiem naturalnym;
- Pozyskiwanie środków zewnętrznych na zadania z zakresu ochrony środowiska;

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska; Kierunek interwencji: Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka: Cel II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko II.6.1 Racjonalne gospodarowanie zasobami, II.6.2 Poprawa efektywności energetycznej, II.6.4 Poprawa stanu środowiska, II.6.5 Adaptacja do zmian klimatu.
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	Cel strategiczny nr 4. Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami Cel kierunkowy 4.5. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.
Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.	Obszar strategiczny 5. Ochrona środowiska Cel strategiczny 10. Kształtowanie zachowań proekologicznych wśród mieszkańców Cel operacyjny 5.3. Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięć celu - WSKAŹNIKI
<ul style="list-style-type: none"> – Liczba działań edukacyjnych przeprowadzanych w placówkach oświatowych; – Liczba uczniów objętych edukacją ekologiczną; – Liczba zorganizowanych spotkań o tematyce ekologicznej; – Liczba zorganizowanych akcji propagujących zasady zdrowego stylu życia i zasad w zgodzie ze środowiskiem przyrodniczym; – Ilość środków pozyskanych na poprawę stanu środowiska naturalnego;

Cel operacyjny 4.2. Prowadzenie systematycznego monitoringu powstałych zagrożeń na terenie miasta;

Działania:

- Systematyczny monitoring stanu środowiska naturalnego;
- Zapobieganie przedostawaniu się zanieczyszczeń do środowiska, w tym szczególnie do rzeki;
- Prowadzenie monitoringu emisji zanieczyszczeń do atmosfery;
- Przeprowadzanie działań mających na celu podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym szczególnie o tematyce zapobiegania zanieczyszczeniom środowiska naturalnego;
- Systematyczna likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń;

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Europa 2020	Inteligentny rozwój – gospodarka oparta na wiedzy i innowacji, Projekt przewodni „Unia Innowacji”, Zrównoważony rozwój – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej, Projekt przewodni: „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”.
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska. Kierunek interwencji: Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko II.6.1 Racjonalne gospodarowanie zasobami, II.6.2 Poprawa efektywności energetycznej, II.6.4 Poprawa stanu środowiska, II.6.5 Adaptacja do zmian klimatu.
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	Cel strategiczny nr 4. Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami Cele kierunkowe: 4.1. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego 4.2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów 4.4. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i systemu gospodarowania odpadami 4.5. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.
Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.	Obszar strategiczny 5. Ochrona środowiska Cel strategiczny 9. Rozwój inwestycji proekologicznych Cel operacyjny 5.1. Dbalność o stan środowiska naturalnego poprzez realizację przedsięwzięć proekologicznych.

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięć celu – WSKAŹNIKI
<ul style="list-style-type: none"> – Liczba działań ukierunkowanych na zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń; – Liczba wdrożonych systemów monitorowania stanu środowiska; – Liczba zlikwidowanych źródeł emisji zanieczyszczeń, w szczególności niskiej emisji;

Cel operacyjny 4.3. Rozwój lokalnej infrastruktury ochrony środowiska;

Działania:

- Przeprowadzanie termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej;
- Zwiększanie efektywności energetycznej budynków;
- Budowa sortowni śmieci;
- Poprawa stanu technicznego sieci przesyłowych;
- Utworzenie punktu odbioru odpadów szkodliwych;
- Ukierunkowanie na gospodarkę niskoemisyjną;

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Europa 2020	Inteligentny rozwój – gospodarka oparta na wiedzy i innowacji, Projekt przewodni „Unia Innowacji”, Zrównoważony rozwój – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej, Projekt przewodni: „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”.
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska. Kierunek interwencji: Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne, Kierunek interwencji: Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych, Kierunek interwencji: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego poprzez dywersyfikację kierunków pozyskiwania gazu, Kierunek interwencji: Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko II.6.1 Racjonalne gospodarowanie zasobami, II.6.2 Poprawa efektywności energetycznej, II.6.4 Poprawa stanu środowiska, II.6.5 Adaptacja do zmian klimatu.
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	Cel strategiczny nr 4. Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami Cele kierunkowe: 4.1. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego 4.2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne

	wykorzystanie zasobów 4.4. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i systemu gospodarowania odpadami 4.5. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.
Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.	Obszar strategiczny 5. Ochrona środowiska Cel strategiczny 9. Rozwój inwestycji proekologicznych Cel operacyjny 5.1. Dbalność o stan środowiska naturalnego poprzez realizację przedsięwzięć proekologicznych.

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięć celu – WSKAŹNIKI
<ul style="list-style-type: none"> – Liczba przeprowadzonych termomodernizacji budynków użyteczności publicznej; – Wskaźnik efektywności energetycznej budynków; – Liczba wybudowanych sortowni śmieci; – Stan techniczny sieci przesyłowych; – Liczba punktów odbioru odpadów szkodliwych; – Wysokość osiąganych parametrów gospodarki odpadami; – Udział odpadów podlegających odzyskowi;

Cel operacyjny 4.4. Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii;

Działania:

- Montaż instalacji do produkcji energii odnawialnej na obiektach użyteczności publicznej;
- Zwiększanie świadomości wykorzystania alternatywnych źródeł energii;
- Przeprowadzanie akcji promujących wykorzystanie energii odnawialnej;
- Pozyskiwanie środków zewnętrznych na działania z zakresu wykorzystania alternatywnych źródeł energii;
- Wspieranie realizacji inwestycji we wskazanym zakresie;

Spójność z innymi dokumentami:

Nazwa dokumentu	Cel/priorytet
Europa 2020	Inteligentny rozwój – gospodarka oparta na wiedzy i innowacji, Projekt przewodni: „Unia Innowacji”, Zrównoważony rozwój – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej

	środowisku i bardziej konkurencyjnej, Projekt przewodni: „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”.
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	Cel strategiczny nr 4. Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami Cel kierunkowy 4.3. Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii.
Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014-2022 z perspektywą na lata 2023-2027.	Obszar strategiczny 5. Ochrona środowiska Cel strategiczny 9. Rozwój inwestycji proekologicznych Cel operacyjny 5.2. Rozbudowa infrastruktury technicznej poprawiającej konkurencyjność i niskoemisyjność lokalnej gospodarki (OZE).

Miary osiągnięcia celu:

Mierniki osiągnięć celu - WSKAŹNIKI
<ul style="list-style-type: none"> - Liczba budynków wykorzystujących energię odnawialną (ogrzewanie, c.w.u., itp.); - Liczba kampanii informacyjnych propagujących wykorzystanie alternatywnych źródeł energii; - Liczba inwestycji z zakresu odnawialnych źródeł energii; - Ilość pozyskanych środków na inwestycje z zakresu wykorzystania energii odnawialnej;

V. WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA

Wdrażanie jest realizacją założonych w dokumencie celów i działań, które prowadzą do zrównoważonego rozwoju miasta. Realizacja rozpoczyna się wraz z uchwaleniem Strategii przez Radę Miasta. Rolą samorządu jest podjęcie działań na rzecz:

- opracowania planów działań oraz przygotowywania projektów służących realizacji Strategii;
- współpracy z innymi instytucjami, w celu osiągnięcia zamierzonych kierunków rozwoju.

Równoległe z wdrażaniem prowadzony jest monitoring postępu realizacji, dokonywany przez specjalnie do tego powołany Zespół ds. Strategii, w skład którego wchodzi przedstawiciele samorządu, środowiska społecznego i gospodarczego oraz organizacji pozarządowych. Do jego najważniejszych zadań będzie należało:

- bieżący monitoring realizacji Strategii,
- prognozowanie zachodzących zmian w otoczeniu, które miałyby wpływ na przebieg realizacji poszczególnych działań, a w razie potrzeby dostosowywanie tych działań do zmieniających się warunków;
- podejmowanie działań zabezpieczających i naprawczych;
- sporządzanie raportów z realizacji Strategii oraz informowanie lokalnej społeczności o uzyskiwanych efektach.

Monitoring „Strategii Rozwoju Miasta Świdwin na lata 2015-2020” będzie prowadzony w oparciu o zestaw wskaźników obrazujący postępy realizacji głównych jej założeń. Dane do wskaźników częściowo będą pochodzić ze statystyk publicznych, a także z poziomu konkretnych projektów realizowanych przez miasto.

Wskaźniki zostały zaproponowane po każdym z wymienionych celów operacyjnych. Nie są to jednak katalogi zamknięte. Gromadzenie danych oraz ich interpretacja pozwala na bieżące korekty działań podmiotów wdrażających (w przypadku wystąpienia nieprawidłowości).

Istotnym elementem kontroli wdrażania będzie przeprowadzana ewaluacja. Na jej podstawie podejmowane będą decyzje związane z koniecznością ewentualnych aktualizacji wskazanych kierunków działań.

Osobą odpowiedzialną za realizację Strategii – jej wdrażanie i monitoring - jest Burmistrz Miasta Świdwin. Z kolei wszystkie wdrażane działania będą wsparte udziałem Rady Miasta

w ramach przygotowywania i uchwalania corocznych budżetów, ponieważ przewidziane w budżecie nakłady na finansowanie poszczególnych przedsięwzięć decydują o realizacji zaplanowanych zadań. Ponadto zapisy Strategii powinny być uwzględniane na etapie corocznego układania (bądź aktualizacji) wieloletnich planów inwestycyjnych i finansowych.

VI. FINANSOWANIE STRATEGII

„Strategia Rozwoju Miasta Świdwin na lata 2015-2020” to zasadniczy dokument, stanowiący podstawę do sporządzania szczegółowych planów oraz projektów, które będą służyły realizacji działań wpływających na poprawę jakości życia w mieście. Finansowanie poszczególnych inwestycji w głównej mierze uzależnione będzie od sytuacji finansowej miasta, a więc od środków zabezpieczonych w jego budżecie, jak również od wielkości przyznanых środków krajowych oraz z funduszy strukturalnych. Przewiduje się finansowanie działań z takich źródeł jak:

- budżet miasta;
- budżet starostwa powiatowego;
- budżet województwa;
- budżet państwa;
- środki pozostałych partnerów lokalnych i instytucji zaangażowanych w realizację Strategii;
- środki Unii Europejskiej (w ramach polityki strukturalnej i polityki spójności);
- środki krajowych i międzynarodowych instytucji finansowych;
- środki prywatne (w ramach partnerstwa publiczno – prywatnego);
- środki własne sponsorów, dzierżawców obiektów, firm itp.

Wyżej wymienione źródła nie stanowią jednak zamkniętego katalogu możliwych źródeł finansowania. Niewątpliwie największe możliwości stwarza nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej 2014-2020. Z uwagi na fakt, że w momencie opracowywania niniejszego dokumentu nie zostały opracowane uszczegółowienia Programów Operacyjnych, nie wskazano w sposób szczegółowy możliwych źródeł pozyskiwania środków unijnych.

Spis tabel

Tabela 1. Liczba ludność ludności miasta Świdwin w latach 2008-2013.....	12
Tabela 2. Ruch naturalny ludności wg płci na terenie miasta Świdwin.....	13
Tabela 3. Migracje na pobyt stały w latach 2008-2013	14
Tabela 4. Bezrobocie na terenie miasta Świdwin	17
Tabela 5. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna na terenie Świdwina	29
Tabela 6. Zbiorcze zestawienie odpadów miasta Świdwin w latach 2008-2012.....	31
Tabela 7. Wykaz szkół i placówek oświatowych.....	33
Tabela 8. Liczba uczniów i absolwentów w placówkach oświatowych kształcenia podstawowego na terenie miasta Świdwin.....	34
Tabela 9. Dane o placówce bibliotecznej funkcjonującej na terenie miasta Świdwin.....	37
Tabela 10. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną według powodów jej otrzymywania w Świdwinie.....	38
Tabela 11. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną	39
Tabela 12. Liczba podmiotów gospodarczych według sekcji.....	43
Tabela 13. Finanse miasta Świdwin.....	48
Tabela 14. Inwestycje zrealizowane współfinansowane ze środków zewnętrznych	49
Tabela 15. Mocne i słabe strony.....	52
Tabela 16. Szanse i zagrożenia	53

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności miasta Świdwin w latach 2008-2013.....	13
Wykres 2. Struktura wiekowa ludności wg zdolności do pracy w mieście Świdwin	15
Wykres 3. Ludność Świdwina wg poziomu wykształcenia (dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku).....	16
Wykres 4. Liczba bezrobotnych wg płci w mieście Świdwin w latach 2008-2013.....	18
Wykres 5. Wydatki na pomoc społeczną z budżetu miasta	40
Wykres 6. Liczba podmiotów gospodarczych według sektorów własnościowych	43
Wykres 7. Struktura podmiotów gospodarczych w Świdwinie w 2013 roku	45

Spis rycin

Rycina 1. Położenie Miasta Świdwin.....	5
---	---

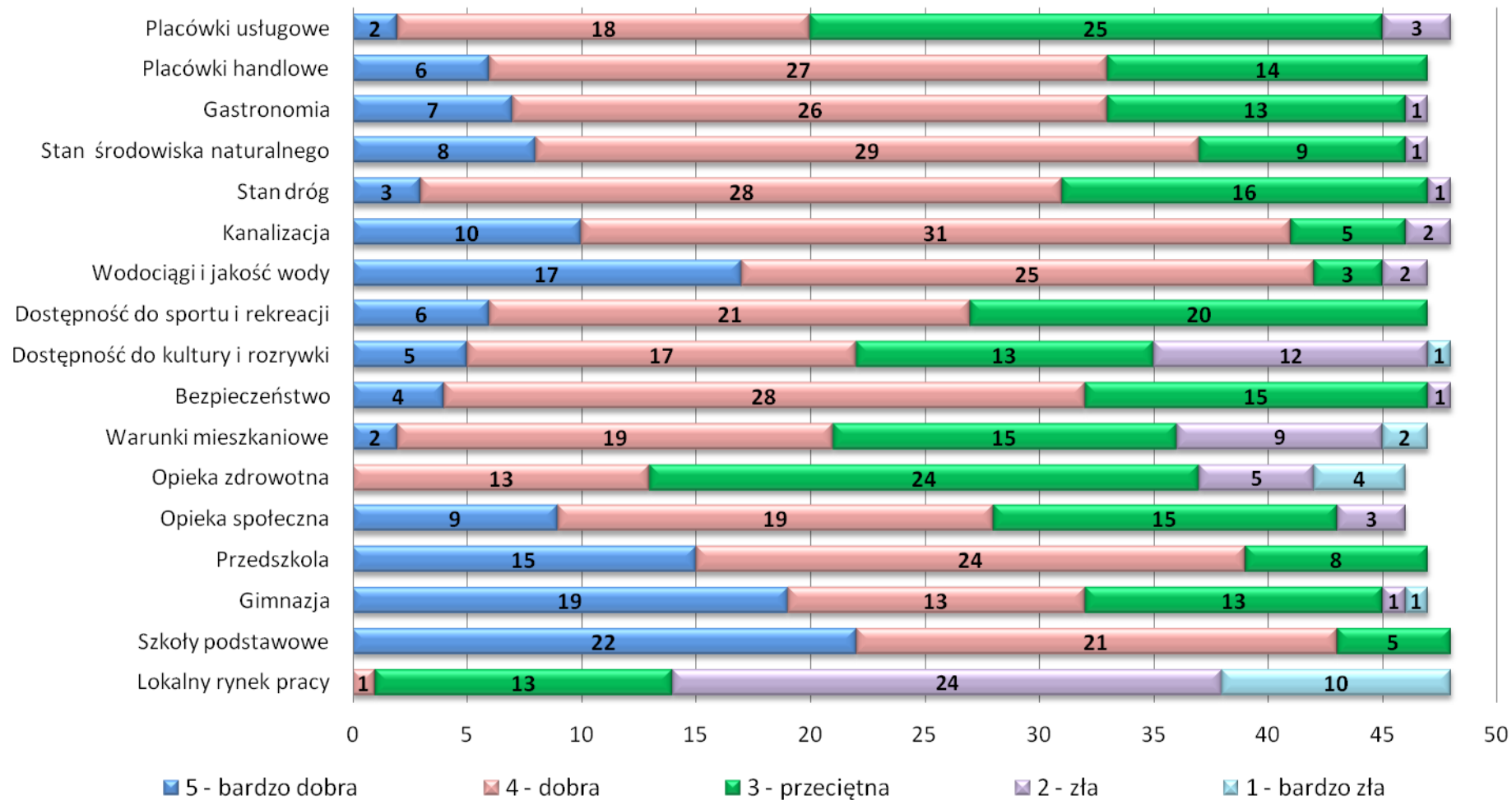

Załącznik: Wyniki ankiety

Ocena warunków życia w Świdwinie

Istotność działań dla mieszkańców i rozwoju miasta

